

Επιτελική Σύνοψη

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, η πολιτική συνοχής κατέστησε υποχρεωτική τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA) και επιβεβαίωσε τη στρατηγική διάσταση της ολοκληρωμένης προσέγγισης.

Για την περίοδο 2021-27, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την ενίσχυση της αστικής διάστασης θεσπίζοντας έναν νέο στόχο πολιτικής για «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της». Ο στόχος αυτός προωθεί την τοποκεντρική προσέγγιση και τη συμμετοχή των τοπικών αρχών και της κοινωνίας των πολιτών στην εύρεση λύσεων για τις τοπικές προκλήσεις.

Ο Δήμος Ιωαννιτών είναι ο μοναδικός δήμος στην Ήπειρο που είχε εκπονήσει Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, την οποία επικαιροποιεί κατά την νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Λαμβάνοντας υπόψη την υφιστάμενη κατάσταση και τα κυριότερα χαρακτηριστικά της περιοχής, την ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και του αναπτυξιακού δυναμικού της περιοχής (συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών διασυνδέσεων), ο Δήμος Ιωαννιτών έχει θέσει το όραμα για την βιώσιμη αστική ανάπτυξη της περιοχής ο οποίος εξυπηρετείται μέσα από ένα πλέγμα 6 αξόνων:

- ◆ Ενίσχυση της περιφερειακής οικονομίας μέσω της αξιοποίησης της έρευνας και της καινοτομίας
- ◆ Προώθηση της αειφορίας και αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής
- ◆ Προώθηση της βιώσιμης πολυτροπικής αστικής κινητικότητας
- ◆ Ενίσχυση της κινητικότητας
- ◆ Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και του ανθρώπινου δυναμικού
- ◆ Στήριξη της βιώσιμης και ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης

και 31 προτεινόμενων νέων έργων. Ο στρατηγικός σχεδιασμός συμπληρώνεται από 13 σε εξέλιξη έργα που εξυπηρετούν το όραμα της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.

Εισαγωγή

Στον ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο μας, η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με επείγουσες προκλήσεις — την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή, την ψηφιακή επανάσταση, τη δημογραφική μετάβαση, τη μετανάστευση και τις κοινωνικές ανισότητες— και οι πόλεις βρίσκονται συχνά στην πρώτη γραμμή και καλούνται να δώσουν λύσεις. Η σημασία των πόλεων για τη μετάβαση προς έναν βιώσιμο τρόπο ζωής αναγνωρίζεται στο Αστικό Θεματολόγιο (Urban Agenda) της ΕΕ και σε παγκόσμιας εμβέλειας πρωτοβουλίες, όπως οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals) και το Νέο Αστικό Θεματολόγιο (New Urban Agenda).

Οι πόλεις διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη γεφύρωση του χάσματος που ενίοτε υπάρχει ανάμεσα στους πολίτες και τους θεσμικούς φορείς. Σε πολλές πόλεις αναδεικνύονται ήδη νέες μορφές διακυβέρνησης για τη βελτίωση της χάραξης πολιτικών και του σχεδιασμού των επενδύσεων. Προάγεται η συνεργασία μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών βασισμένη στη λογική των λειτουργικών περιοχών, στον μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό ή στη συμμετοχή των πολιτών σε όλα τα στάδια της χάραξης πολιτικής. Η πολιτική συνοχής βρίσκεται στο επίκεντρο της διαδικασίας αυτής —από άποψη τόσο χρηματοδότησης όσο και προαγωγής στρατηγικής, ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς προσέγγισης για την αντιμετώπιση των προαναφερθεισών προκλήσεων.

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, η πολιτική συνοχής κατέστησε υποχρεωτική τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA) και επιβεβαίωσε τη στρατηγική διάσταση της ολοκληρωμένης προσέγγισης. Τα βασικά αυτά χαρακτηριστικά της BAA θα διατηρηθούν στην προγραμματική περίοδο 2021-2027. Ο Δήμος Ιωαννιτών είναι από αυτούς που εκπόνησε Στρατηγική BAA την προηγούμενη προγραμματική περίοδο.

Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση του παρόντος Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ιωαννιτών ήταν:

- ⇒ Επισκόπηση της υφιστάμενης Στρατηγικής BAA του Δήμου Ιωαννιτών καθώς και άλλων τοπικών, περιφερειακών και εθνικών Στρατηγικών (ενδεικτικά: Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, Σχέδιο Δράσης για την Βιώσιμη Ενέργεια, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ηπείρου 2021-2027)
- ⇒ Καταγραφή-επικαιροποίηση της υφιστάμενης κατάστασης
 - Φυσιογνωμία περιοχής, πληθυσμιακή – χωροταξική – οικονομική κατάσταση
- ⇒ SWOT analysis - Ανάλυση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της περιοχής, των ευκαιριών και των απειλών

⇒ Προσδιορισμός στρατηγικής και στόχων του επικαιροποιημένου - αναθεωρημένου Σχεδίου ΒΑΑ του Δ. Ιωαννιτών καθώς και προτεινόμενων δράσεων/έργων

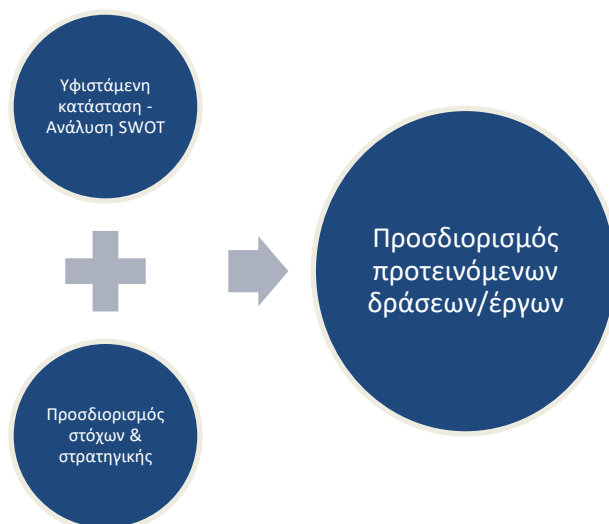
⇒ Κατευθύνσεις & προτεραιότητες του σχεδίου αστικής ανάπτυξης - συμβατότητα με το Επιχειρησιακό Σχέδιο, το

Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και το Σχέδιο Δράσης για την Βιώσιμη Ενέργεια του δήμου αλλά και το ΕΣΠΑ και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ηπείρου 2021-2027

⇒ Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των πράξεων

⇒ Διαβούλευση με φορείς και κατοίκους της περιοχής παρέμβασης

⇒ Οριστικοποίηση του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Ιωαννιτών.



Πλαίσιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης

Στον ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο μας, η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με επείγουσες προκλήσεις — την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή, την ψηφιακή επανάσταση, τη δημογραφική μετάβαση, τη μετανάστευση και τις κοινωνικές ανισότητες— και οι πόλεις βρίσκονται συχνά στην πρώτη γραμμή και καλούνται να δώσουν λύσεις. Η σημασία των πόλεων για τη μετάβαση προς έναν βιώσιμο τρόπο ζωής αναγνωρίζεται στο Αστικό Θεματολόγιο (Urban Agenda) της ΕΕ και σε παγκόσμιας εμβέλειας πρωτοβουλίες, όπως οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals) και το Νέο Αστικό Θεματολόγιο (New Urban Agenda).

Οι πόλεις διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη γεφύρωση του χάσματος που ενίοτε υπάρχει ανάμεσα στους πολίτες και τους θεσμικούς φορείς. Σε πολλές πόλεις αναδεικνύονται ήδη νέες μορφές διακυβέρνησης για τη βελτίωση της χάραξης πολιτικών και του σχεδιασμού των επενδύσεων. Προάγεται η συνεργασία μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών βασισμένη στη λογική των λειτουργικών περιοχών, στον μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό ή στη συμμετοχή των πολιτών σε όλα τα στάδια της χάραξης πολιτικής. Η πολιτική συνοχής βρίσκεται στο επίκεντρο της διαδικασίας αυτής —από άποψη τόσο χρηματοδότησης όσο και προαγωγής στρατηγικής, ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς προσέγγισης για την αντιμετώπιση των προαναφερθεισών προκλήσεων.

Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, η πολιτική συνοχής κατέστησε υποχρεωτική τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA) και επιβεβαίωσε τη στρατηγική διάσταση της ολοκληρωμένης προσέγγισης. Τα βασικά αυτά χαρακτηριστικά της BAA θα διατηρηθούν στην προσεχή περίοδο προγραμματισμού 2021-2027.

Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Ιωαννιτών 2014-2020

Η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης αφορά δήμους με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους και αποτελεί εργαλείο ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης επιχειρησιακών προγραμμάτων συγκεκριμένης προγραμματικής περιόδου για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων χωρικών ενοτήτων. Οι αναφερόμενες χωρικές ενότητες επιλέγονται λόγω συγκεκριμένων προβλημάτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν με συνολικό τρόπο, είτε διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και μεγιστοποιηθούν με βάση ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο. Στους στόχους της χωρικής στρατηγικής της αναφερόμενης περιοχής περιλαμβάνονται η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και απασχόλησης, η με κοινωνικούς όρους βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών και η διατήρηση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος με βάση την αειφόρο προσέγγιση της αναπτυξιακής διαδικασίας.

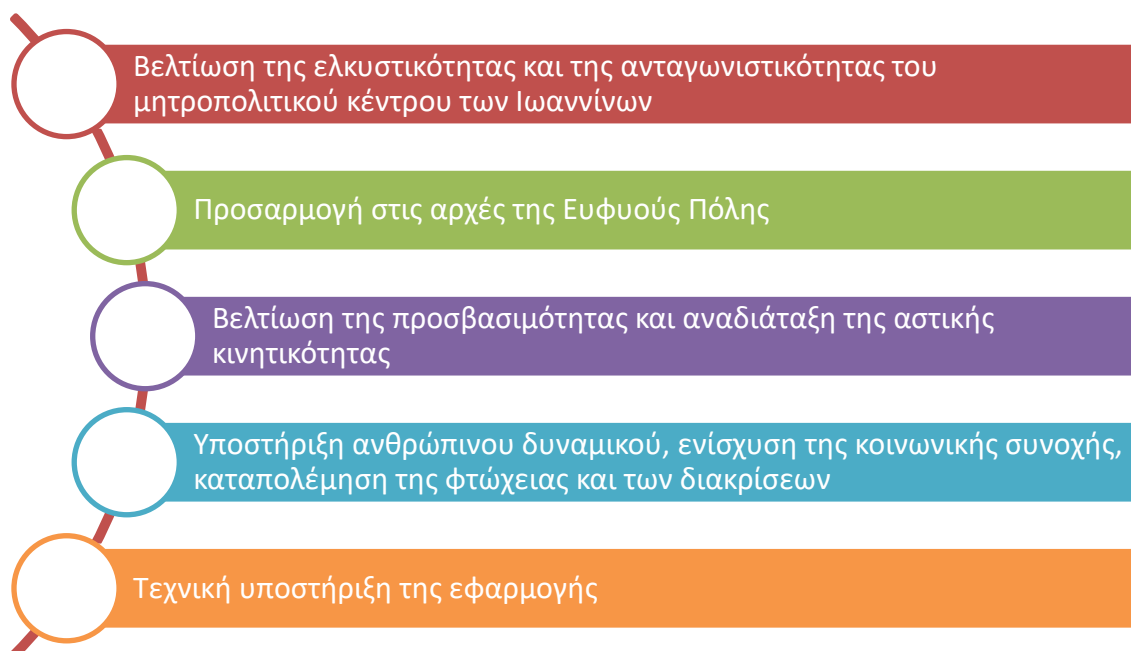
Ο Δήμος Ιωαννιτών είναι από αυτούς που εκπόνησε ΣΒΑΑ την προηγούμενη προγραμματική περίοδο επιλέγοντας με στόχο «... την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αδυναμιών και στην ενίσχυση των ισχυρών σημείων της τοπικής οικονομίας, αξιοποιώντας την εμπειρία που αποκτήθηκε στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, στο πλαίσιο μιας νέας ολοκληρωμένης στρατηγικής και σε αντιστοιχία με τη Στρατηγική της Ευρώπης 2020, η οποία να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τον αναπροσανατολισμό της τοπικής οικονομίας, την έξοδο από την κρίση και την ένταξη σε πορεία ανάπτυξης.

Ειδικότερα στόχευε στην:

- ◆ Ανάδειξη και ενδυνάμωση του διακρατικού – εθνικού – διαπεριφερειακού ρόλου της πόλης των Ιωαννίνων
- ◆ Προώθηση της βιώσιμης οργάνωσης, της λειτουργικότητας και της εδαφικής συνοχής στην αστική περιοχή των Ιωαννίνων, υπέρ της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος, της αποτελεσματικότητας των διασυνδέσεων και της προσαρμογής στις νέες απαιτήσεις της βιώσιμης κινητικότητας και ενεργειακής διαχείρισης
- ◆ Προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, της ιστορικότητας της πόλης και της πολιτιστικής κληρονομιάς ως παράγοντες ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και προώθησης της απασχόλησης

με συγκεκριμένους άξονες παρέμβασης, έργα, μελέτες, δράσεις.

Η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ιωαννιτών κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2014-2020 στηριζόταν σε πέντε άξονες παρέμβασης:



και αποτελούσαν από 16 έργα α' προτεραιότητας:

Δράσεις αποκατάστασης των Οθωμανικών Λουτρών και αναβάθμισής τους για δυνατότητα επίσκεψης και λειτουργικής χρήσης.

Ανάδειξη και προστασία Δημοτικού Μουσείου Ιωαννίνων (χώρος «Τζαμί Ασλάν Πασά») της ΒΑ Ακρόπολης.

Ανάδειξη της Οθωμανικής Βιβλιοθήκης ως κέντρο προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς με τη χρήση πολυμέσων

Διασύνδεση, ανάπλαση, αναβάθμιση και ανάδειξη κοινόχρηστων χώρων, υφιστάμενου δικτύου πεζόδρομων, κοινόχρηστων οδών και πλατειών (Πάρκο Πολιτισμού- Κάστρο)

Ανάπλαση - ανάδειξη πλατείας Πύρρου

Ανάπλαση ιστορικής περιοχής Σιαράβα

Ανάδειξη παραλίμνιας περιοχής με τη δημιουργία περιπατητικής και ποδηλατικής διαδρομής

Ανάπτυξη έξυπνης Πλατφόρμας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (smart cities)

Ενεργειακή αναβάθμιση ΚΕΠΑΒΙ και μετατροπή του σε "ευφυές κτίριο" ως πυρήνα διοικητικής και λειτουργικής ενοποίησης δημοτικών υπηρεσιών

Οδικός άξονας Πανεπιστημιακό Στάδιο -κόμβος Βογιάνου. Ολοκλήρωση οδικού δακτυλίου πόλης

Οδός Νιάρχου

Δημιουργία «Κέντρου για το Παιδί»

Προγράμματα απασχόλησης ανέργων με υψηλά τυπικά προσόντα σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς αιχμής για την περιφερειακή οικονομία

Ολοκληρωμένη παρέμβαση για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων

Ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας στον Δήμο Ιωαννιτών

Ολοκληρωμένα τοπικά προγράμματα για την προώθηση της απασχόλησης και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας

Από τα ανωτέρω έργα, είναι σε εξέλιξη τα εξής:

Τίτλος έργου	Δικαιούχος	Χρηματοδότηση
«Διασύνδεση, ανάπλαση, αναβάθμιση και ανάδειξη κοινόχρηστων χώρων, υφιστάμενου δικτύου πεζόδρομων, κοινόχρηστων οδών και πλατειών στο Κάστρο Ιωαννίνων»	Δήμος Ιωαννιτών	ΠΕΠ Ηπείρου
Αποκατάσταση και ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο Κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο - Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων	ΕΦΑ Ιωαννίνων	ΠΕΠ Ηπείρου
«Διαμορφώσεις – πεζοδρομήσεις στην περιοχή Σιαράβα»	Δήμος Ιωαννιτών	ΠΕΠ Ηπείρου
«Παρεμβάσεις αναζωογόνησης του αστικού περιβάλλοντος Δήμου Ιωαννιτών» (ανάπλαση-ανάδειξη της πλατείας Πύρρου)	Δήμος Ιωαννιτών	Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης

Ολοκλήρωση Μεγάλου Δακτυλίου Πόλης Ιωαννίνων (Κόμβος Πανηπειρωτικού Σταδίου – Κόμβος Βογιάνου).	Δήμος Ιωαννιτών	ΠΕΠ Ηπείρου
Οδός Σταύρου Νιάρχου	Περιφέρεια Ηπείρου	ΠΕΠ Ηπείρου
Δημιουργία «Κέντρου για το Παιδί»	Δήμος Ιωαννιτών	ΠΕΠ Ηπείρου

Επιπλέον, το έργο «Πιλοτικές Ψηφιακές Εφαρμογές Έξυπνης Πόλης για το Δήμο Ιωαννιτών» είναι ενταγμένο στο ΠΕΠ Ηπείρου ωστόσο δεν έχει ακόμα συμβασιοποιηθεί.

Όσον αφορά δε το έργο «Ολοκληρωμένα τοπικά προγράμματα για την προώθηση της απασχόλησης και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας», σύμφωνα με την Στρατηγική ΒΑΑ 2014-2020 του Δήμου θα εξεταζόταν η δυνατότητα υλοποίησης της παραπάνω παρέμβασης μέσω του εργαλείου της Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ). Έπειτα από σχετική πρόσκληση της ΕΥΔ Προγράμματος «Ήπειρος», εγκρίθηκε η «Στρατηγική ΤΑΠΤοΚ ΕΚΤ στην περιοχή της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ιωαννιτών» με Ομάδα Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) την ΗΠΕΙΡΟΣ ΑΕ. Ο Δήμος Ιωαννιτών έχει υποβάλλει Πρόταση Έργου (Πράξης) στην σχετική πρόσκληση της Επιτροπής Διαχείρισης του προγράμματος ΤΑΠΤοΚ της Στρατηγικής Ανάπτυξης στην Περιοχή της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ιωαννιτών, η οποία δεν έχει εγκριθεί ακόμα σε αναμονή γνωμοδότησης από την ΕΥ Κρατικών Ενισχύσεων.

Για τα δε έργα «Προγράμματα απασχόλησης ανέργων με υψηλά τυπικά προσόντα σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς αιχμής για την περιφερειακή οικονομία», «Ολοκληρωμένη παρέμβαση για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων», «Ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας στον Δήμο Ιωαννιτών», οι αντίστοιχες προσκλήσεις από το ΠΕΠ Ηπείρου εκδόθηκαν οριζόντια για όλη την Περιφέρεια και όχι

Συνολικά, επτά (7) έργα είναι σε εξέλιξη, ένα (1) δεν έχει συμβασιοποιηθεί και ένα (1) δεν έχει ακόμα ενταχθεί (συνολικά 56% των έργων α' προτεραιότητας)

Οι δε τιμές-στόχο των δεικτών εκροών των ανωτέρω έργων είναι:

Κωδ.	Ονομασία	Μονάδα μέτρησης	Στόχος (Σύνολο)
CO13	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέων οδών	Χιλιόμετρα	0,66
CO14	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων οδών	Χιλιόμετρα	8,20
CO38	Αστική ανάπτυξη: Δημιουργία ή ανάπλαση υπαίθριων χώρων σε αστικές περιοχές	Τετραγωνικά μέτρα	22.148

SO031	Δυναμικότητα κοινωνικών υποδομών που ενισχύονται	Άτομα	90
CO09	Αειφόρος Τουρισμός: Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών	Αριθμός επισκέψεων κατ'έτος	750
SO007	Ψηφιακές υπηρεσίες που δημιουργούνται/αναβαθμίζονται	Αριθμός	1
CO22	Αριθμός έργων που αφορούν δημόσιες διοικήσεις ή δημόσιες υπηρεσίες σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο	Αριθμός	1

Αν και τα έργα της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 είναι ακόμα σε εξέλιξη, η Στρατηγική ΒΑΑ του Δήμου ικανοποιεί τους στρατηγικούς στόχους :

- Σ.Σ. 1 Ανάδειξη και ενδυνάμωση του διακρατικού – εθνικού – διαπεριφερειακού ρόλου της πόλης των Ιωαννίνων.
- Σ.Σ. 2: Προώθηση της βιώσιμης οργάνωσης, της λειτουργικότητας και της εδαφικής συνοχής στην αστική περιοχή των Ιωαννίνων, υπέρ της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος, της αποτελεσματικότητας των διασυνδέσεων και της προσαρμογής στις νέες απαιτήσεις της βιώσιμης κινητικότητας και ενεργειακής διαχείρισης.
- Σ.Σ. 3: Προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, της ιστορικότητας της πόλης και της πολιτιστικής κληρονομιάς ως παράγοντες ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και προώθησης της απασχόλησης.
- Σ.Σ. 6: Ανάσχεση των συνεπειών της κρίσης και αντιμετώπιση των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού, φτώχειας και κοινωνικής εξαθλίωσης με την ανάπτυξη ολοκληρωμένων δομών και λειτουργιών κοινωνικής φροντίδας, κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης.

Σύντομο Προφίλ Δήμου Ιωαννιτών

Ο Δήμος Ιωαννιτών, έκτασης περίπου 380,3 km², συμπεριλαμβανομένης της λίμνης, όπως διαμορφώθηκαν τα όριά του μετά το ν.3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) αποτελείται από τους προϋπάρχοντες Δήμους με το ν.2539/1997 (Σχέδιο Καποδίστριας), Ιωαννιτών, Περάματος, Ανατολής, Μπιζανίου, Παμβώτιδος και της κοινότητας Νήσου Ιωαννίνων. Έδρα του αποτελεί η ομώνυμη πόλη Ιωαννίνων.

Είναι η πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων, έδρα της Περιφέρειας Ηπείρου και έδρα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας. Επίσης αποτελεί έδρα Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου και Γενικού Νοσοκομείου.

Βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας, στο κέντρο του λεκανοπεδίου της Λίμνης Παμβώτιδας και σε υψόμετρο 480,00μ. περίπου. Γειτνιάζει άμεσα με μεγάλης αξίας φυσικές και τουριστικές περιοχές της Βόρειας Πίνδου, του Ζαγορίου, του Μετσόβου και των Τζουμέρκων, αλλά διαθέτει και ο ίδιος ισχυρά περιβαλλοντικά στοιχεία και πλούσια ιστορική κληρονομιά.

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της απογραφής του 2021 (ΕΛΣΤΑΤ, 2022), ο Δήμος Ιωαννιτών έχει μόνιμο πληθυσμό 113.094 κατοίκους (παρουσιάζοντας αύξηση κατά 608 κατοίκους σε σχέση με τη απογραφή του 2011), αποτελεί τον μεγαλύτερο Δήμο της Περιφέρειας Ηπείρου και τον 10ο μεγαλύτερο στη χώρα.

Από τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία των απογραφών (2021), προκύπτει ότι ο μόνιμος πληθυσμός του δήμου Ιωαννιτών ανέρχεται στους 113.094 κατοίκους. Η απογραφή του 2011 είχε καταγράψει 112.486 κατοίκους.

Σήμερα απέχει από την Αθήνα μέσω Ρίου 412 χλμ, από την Πάτρα 217 χλμ, από το λιμάνι της Ηγουμενίτσας μόλις 45 λεπτά και από την Θεσσαλονίκη περίπου 270χλμ.

Σύμφωνα δε με την υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/78523/1208/5-11-2018 απόφαση Υπ. ΠΕΝ ΦΕΚ 286/ΑΑΠ/28-11-2018 περί έγκρισης Αναθεώρησης του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Ηπείρου, τα Ιωάννινα χαρακτηρίζονται ένας από τους πόλους ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου, με προοπτική σύγχρονης ευρωπαϊκής πόλης μεσαίου μεγέθους και με εμβέλεια που εκτείνεται στην Β. Ελλάδα και τις γειτονικές χώρες των Βαλκανίων. Έδρα της περιφέρειας και πρωτεύων εθνικός πόλος από το ΓΠΧΣΑΑ, οι βασικοί τομείς στους οποίους διακρίνεται από τους άλλους αστικούς πόλους της περιοχής και πέρα από τις βασικές αστικές λειτουργίες είναι: η ανώτατη εκπαίδευση και η έρευνα οι οποίες αποτελούν προϋπόθεση για την ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων, οι υποδομές και υπηρεσίες υγείας, η τουριστική δραστηριότητα με έμφαση στον αστικό, συνεδριακό, πολιτισμικό και θρησκευτικό τουρισμό, καθώς επίσης και η εξυπηρέτηση και υποστήριξη δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τουρισμό υπαίθρου (φυσιολατρικός, ορειβατικός, αθλητικός κλπ). Η βελτίωση στον τομέα του διεθνούς εμπορίου και της διαμετακόμισης εξαρτάται από την ολοκλήρωση του Δυτικού άξονα και την αναβάθμιση του αερολιμένα. Η κίνηση της διαδικασίας για ίδρυση και λειτουργία υδατοδρομίου στην λίμνη θα καλύψει το κενό στον τομέα των αερομεταφορών ανοίγοντας παράλληλα νέες δυνατότητες για την ανάπτυξη του Δήμου και της Περιφέρειας.

Λόγω του μεγέθους του νέου πλέον Δήμου, της θέσης του, των χαρακτηριστικών της έκτασης που καταλαμβάνει, ήτοι συμπαγές αστικό κομμάτι, προαστικοί και περιαστικοί οικισμοί, ορεινή, ημιορεινή και πεδινή περιοχή, της αναπτυξιακής του φυσιογνωμίας, του ιδιαίτερου φυσικού περιβάλλοντος και πολιτισμικού ενδιαφέροντος έχει κατοχυρώσει τον χαρακτηρισμό του ως Δήμος με στρατηγική / γεωγραφική θέση, με αναγνωρισμένα

συγκριτικά πλεονεκτήματα και ταυτότητα, επιβεβαιώνοντας τον ρόλο του και την εμβέλειά του, όπως τεκμηριώνεται στο προηγούμενο ΣΒΑΑ του Δήμου.

Ως προς την πολεοδομική οργάνωση επισημαίνονται τα εξής:

- ◆ Το συμπαγές αστικό κομμάτι του Δήμου αποτελείται από το παλιό σχέδιο πόλης Ιωαννίνων (αριθ. 152/10-1-1915 πράξη της Γενικής Διοικήσεως Ηπείρου), όπως τροποποιήθηκε με το ΒΔ/6-10-1954 ΦΕΚ 267/Α/21-10-1954) και ισχύει σήμερα, την περιοχή επέκτασης Αμπελοκήπων (ΒΔ/20-5-1971 ΦΕΚ 128/Δ/15-6-1971 όπως ισχύει σήμερα), τις περιοχές επεκτάσεων σε εφαρμογή των διατάξεων του ν.1337/1983 και του εγκεκριμένου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Ιωαννίνων (αριθ.71877/3169/29-10-1986 Υπουργική απόφαση των Υπ. Γεωργίας και ΠΕΧΩΔΕ ΦΕΚ 58/Δ/9-2-1987 όπως ισχύει σήμερα) και από τους προαστικούς οικισμούς Καρδαμισίων και Κάτω Νεοχωρόπουλου οι οποίοι οργανώθηκαν πολεοδομικά με τις διατάξεις του ΠΔ/τος 24-4-1985 ΦΕΚ 181/Δ/3-5-1985 «οικισμοί κάτω από 2000 κατοίκους και καθορισμός ορίων τους».
- ◆ Οι περιαστικοί, ορεινοί-ημιορεινοί-πεδινοί-παραλίμνιοι, κάποιοι είναι προϋφιστάμενοι του 1923, κάποιοι οριοθετημένοι, άλλοι με διαγράμματα διανομής του Υπουργείου Γεωργίας, και άλλοι με πολεοδομικές μελέτες σε εφαρμογή τους ΠΔ/τος 24-4-1985 ΦΕΚ 181/Δ/3-5-1985 «οικισμοί κάτω από 2000 κατοίκους και καθορισμός ορίων τους».

Επιπλέον, στον Δήμο υφίσταται εγκεκριμένος υπερκείμενος χωρικός σχεδιασμός, ήτοι:

- ◆ Το εγκεκριμένο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ) Ιωαννίνων (αριθ. 71877/3169/29-10-1986 Υπουργική απόφαση των Υπ. Γεωργίας και ΠΕΧΩΔΕ ΦΕΚ 58/Δ/9-2-1987 όπως ισχύει σήμερα) περιλαμβάνοντας τα τότε ισχύοντα όρια του Δήμου Ιωαννιτών και τις τότε κοινότητες Ανατολής και Κατσικά, με προσδιοριζόμενες χρήσεις γης, εκτίμηση αναγκών ε γη για κοινωνική υποδομή σε επίπεδο πόλης και πολεοδομικών ενοτήτων, με καθορισμένες ζώνες οικονομικών θεσμικών κινήτρων και πολεοδομικών μηχανισμών, με προτεινόμενα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, απαραίτητα έργα και μελέτες των δικτύων υποδομής και οριστικοποίησης του μοντέλου ανάπτυξης της περιοχής σε βάθος δεκαπενταετίας σύμφωνα με τα πολεοδομικά πρότυπα της περιόδου εκείνης.
- ◆ Την Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) Ιωαννίνων (ΠΔ 5-5-1989 ΦΕΚ 297/Δ/17-5-1989, όπως ισχύει σήμερα), με καθορισμένες περιοχές χρήσεων γης και όρους και περιορισμούς δόμησης σε εκτός σχεδίου περιοχή των κοινοτήτων Ανατολής, Κατσικά, Περάματος, Αμφιθέας, Λογγάδων, Καστρίτσας, Μπάφρας, Πεδινης, Κάτω Μαρμάρων, Σταυρακίου, Ολυμπιάδος και Μαρμάρων.
- ◆ Το Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) του τέως Δήμου Μπιτζανίου (αριθ. οικ. 4682/1-10-2009 απόφαση Γενικού Γραμματέα

Περιφέρειας Ηπείρου ΦΕΚ 529/ΑΑΠ/19-10-2009 όπως ισχύει σήμερα) με καθορισμένες χρήσεις γης, περιοχών για την ανάπτυξη κατοικίας παραγωγικών δραστηριοτήτων, περιοχών ειδικής προστασίας, όρους και περιορισμούς δόμησης και μέτρα ειδικής προστασίας.

Την παρούσα χρονική στιγμή έχουν γίνει οι απαιτούμενες ενέργειες από τον Δήμο για την κίνηση της διαδικασίας εκπόνησης Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου στην ισχύουσα εδαφική περιφέρεια του Δήμου, με την αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΠΟΛΣ/46758/1060/10-5-2022 απόφαση ΦΕΚ 2406/Β/16-5-2022 η εκπόνηση μελέτης Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΤΠΣ) στον Δήμο Ιωαννιτών συμπεριλήφθηκε στο «Γ' τμήμα προγραμμάτων εκπόνησης Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων» του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και η διακήρυξη της μελέτης θα γίνει από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.

Νέα δεδομένα (κλιματική και ενεργειακή κρίση)

Οι πόλεις καλύπτουν περίπου το 3% της επιφάνειας της Γης, ωστόσο παράγουν περίπου το 72% του συνόλου των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον πλανήτη. Στην Ευρώπη εκτιμάται ότι έως το 2050 σχεδόν το 85% των Ευρωπαίων θα ζουν σε αστικές περιοχές. Γι αυτό τον λόγο, η τρέχουσα κλιματική έκτακτη ανάγκη πρέπει να αντιμετωπιστεί στις πόλεις και από τους πολίτες που έχουν σε αυτές. Το συμβούλιο της αποστολής των κλιματικά ουδέτερων και έξυπνων πόλεων έθεσε τον ακόλουθο στόχο: 100 κλιματικά ουδέτερες πόλεις έως το 2030. (<https://ec.europa.eu/mission-cities>)

Πολλές πόλεις βιώνουν ήδη με έντονο τρόπο τις συνέπειες της κλιματικής κρίσης και τις φυσικές καταστροφές (πυρκαγιές, πλημμύρες), όπως έχει γίνει αντιληπτό και στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια. Οι πόλεις λειτουργούν επίσης ως ένα χωνευτήριο όπου οι στρατηγικές για την ενέργεια, τις μεταφορές, τα κτίρια, ακόμη και τη βιομηχανία και τη γεωργία συνυπάρχουν και τέμνονται. Καθώς η πυκνότητα χρήσης και οι υποδομές είναι πιο εκτεταμένες στις πόλεις, υπάρχει αντίστοιχα μεγαλύτερη δυνατότητα για διατομεακή ολοκλήρωση (cross-sectoral integration) και για σύνθετες υποδομές όπως έξυπνα δίκτυα (smart grids). Επιπλέον, οι πόλεις έχουν πρόσβαση σε περισσότερα κεφάλαια και τεχνογνωσία και μπορούν να δημιουργήσουν τις οικονομίες κλίμακας που απαιτούνται για την πιλοτική δράση και κλιμάκωση νέων ιδεών και εννοιών. Κρίνεται συνεπώς ότι η κλιματική κρίση μπορεί και πρέπει να αντιμετωπιστεί στις πόλεις. Το 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωκοινοβούλιο οριστικοποίησαν τους στόχους του προγράμματος Horizon Europe 2021-2027. Ένας από τους στόχους αυτούς είναι και το πρόγραμμα «100 κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις ως το 2030, από τους πολίτες για τους πολίτες». Η αποστολή αυτή στοχεύει να υποστηρίξει τον μετασχηματισμό των πόλεων που θα συμμετάσχουν προκειμένου να επιταχυνθεί η συμμόρφωση με τους στόχους που τέθηκαν στη Συμφωνία του Παρισιού και την Ατζέντα 2030, να επιδράσει με καταλυτικό τρόπο στην εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και να καταδείξει ότι η κλιματική

ουδετερότητα είναι εφικτή πριν από το 2050. (ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2030, Τμ. Αρχιτεκτόνων Πανεπιστήμιο Πατρών)

Ο Δήμος Ιωαννιτών αποφάσισε να ανταποκριθεί στην πρόκληση της ΕΕ να υποβάλλει φάκελο υποψηφιότητας για το πιλοτικό πρόγραμμα «100 ενεργειακά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις» και να επιλεγεί ως μια από τις 100 και μία από τις έξι ελληνικές πόλεις για δράσεις σε καθαρή κινητικότητα, ενεργειακή απόδοση και πράσινο πολεοδομικό σχεδιασμό.

Παρουσίαση της περιοχής παρέμβασης

Παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης

Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά

Ο Δήμος Ιωαννιτών έχει μόνιμο πληθυσμό 113.094 κατοίκους, αποτελεί τον μεγαλύτερο Δήμο της Περιφέρειας Ηπείρου και τον 10ο μεγαλύτερο στη χώρα σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της απογραφής του 2021 (ΕΛΣΤΑΤ, 2022).

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της απογραφής του 2021 (ΕΛΣΤΑΤ, 2022), ο μόνιμος πληθυσμός του δήμου Ιωαννιτών ανέρχεται στους 113.094 κατοίκους. Η δε απογραφή του 2011 είχε καταγράψει 112.486 κατοίκους. Η οριακή αύξηση του πληθυσμού του Δήμου καθώς και το γεγονός ότι την ίδια περίοδο στο σύνολο της χώρας παρατηρείται μείωση του πληθυσμού κατά ποσοστό 3,5% και στην Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων κατά 4,7%, τεκμηριώνει τον ρόλο που διαδραματίζει στην Ήπειρο και στην ευρύτερη περιοχή της Βορειοδυτικής Ελλάδας η πόλη των Ιωαννίνων.

Αναλυτικότερα στοιχεία από την τελευταία απογραφή του 2021, δεν είναι ακόμα διαθέσιμα.

Από τα διαθέσιμα στοιχεία των προηγούμενων απογραφών το 2001 και το 2011, προκύπτει ότι σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων (ΔΕ), τα Ιωάννινα αναπτύσσονται ως προς το σύνολο σχεδόν των ΔΕ που τα απαρτίζουν. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατανομή του μόνιμου πληθυσμού σε επίπεδο Δήμου και Δημοτικών Ενοτήτων με βάση την απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ το 2011 και το 2001, ενώ φαίνεται και ο ρυθμός μεταβολής το χρονικό αυτό διάστημα.

Δημοτική Ενότητα	Μόνιμος Πληθυσμός		Ρυθμός Μεταβολής (%)	Έκταση (τετρ.χλμ.)	Πυκνότητα πληθ. 2011
	2001	2011			
Δ.Ε.ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	75.550	80.371	+ 6,38	50,59	1588,67
Δ.Ε. ΑΝΑΤΟΛΗΣ	7.734	11.555	+ 49,41	18,24	633,50
Δ.Ε. ΜΠΙΖΑΝΙΟΥ	3.948	5.124	+ 29,79	77,25	66,33
Δ.Ε. ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	354	219	- 38,14	4,57	47,92
Δ.Ε. ΠΑΜΒΩΤΙΔΑΣ	9.904	10.468	+ 5,69	138,84	75,40
Δ.Ε. ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ	5.611	4.749	- 15,36	102,65	46,26
ΣΥΝΟΛΟ	103.101	112.486	9,1%	392,14	286,85

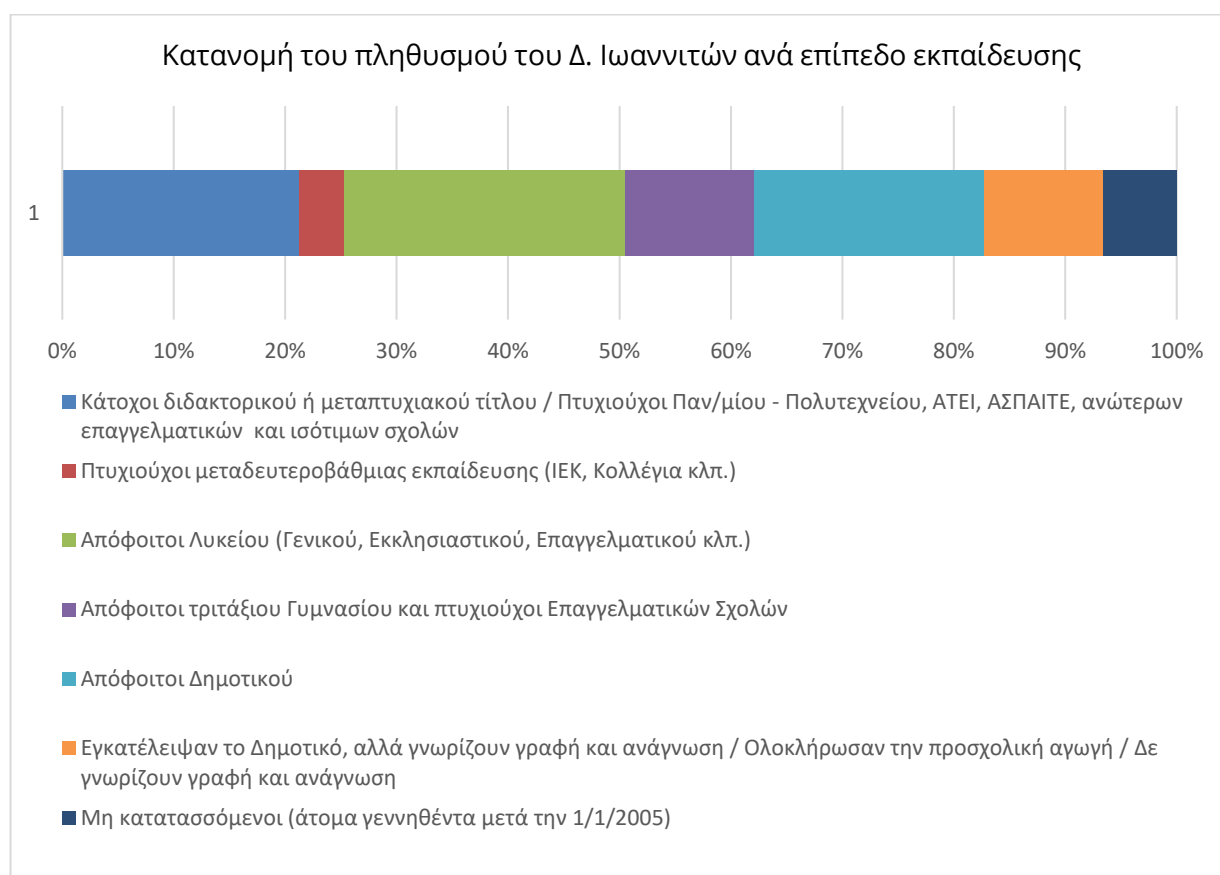
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2001 & 2011

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, το 71% του μόνιμου πληθυσμού του Δ. Ιωαννιτών βρίσκεται στη Δ.Ε. Ιωαννιτών και το υπόλοιπο 29% στις υπόλοιπες Δ.Ε. Μόνο οι Δ.Ε. Περάματος και Νήσου Ιωαννίνων έχουν αρνητικό ρυθμό μεταβολής του πληθυσμού τους, ενώ οι προαστιακοί και περιαστικοί οικισμοί στην άμεση περίμετρο της πόλης (Δ.Ε.

Ανατολής και Δ.Ε. Μπιζανίου) εξελίσσονται πολύ ταχύτερα από τη συμπαγή πυρηνική πόλη των Ιωαννίνων.

Η πλειοψηφία των κατοίκων έχει καταγραφεί στα αστικά κέντρα του Δήμου (με περισσότερους από 9.000 κατοίκους) στα οποία συγκεντρώνεται το 67% του πληθυσμού, ενώ στους οικισμούς μεσαίου μεγέθους (με πληθυσμό από 1.000-4.000 κατοίκους) συγκεντρώνεται το 18,1% του πληθυσμού.

Σε ό,τι αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο των κατοίκων του Δήμου, βάσει της απογραφής του 2011 (ΕΛΣΤΑΤ), το 25% έχουν ολοκληρώσει την μεταδευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 36% είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο, λύκειο) και το 20% είναι απόφοιτοι δημοτικού. Επίσης ποσοστό 10% του πληθυσμού εγκατέλειψε το δημοτικό ή δεν γνωρίζει γραφή/ ανάγνωση.



Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού στον Δήμο Ιωαννιτών είναι οι απόφοιτοι Λυκείου καλύπτοντας περίπου το 25,2%, ποσοστό ανάλογο με το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας που φθάνει το 23,4%. Οι απόφοιτοι ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης καλύπτουν ποσοστό 21,3% - ποσοστό ανώτερο από το μέσο επίπεδο της χώρας όπου η συμμετοχή των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο σύνολο του πληθυσμού είναι 16,7%.

Σε ό,τι αφορά λοιπά κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού του Δήμου Ιωαννιτών, με βάση την απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ το 2011, σημειώνονται τα εξής:

- ◆ Οι πυρηνικές οικογένειες ανέρχονται σε 29.850. Από αυτές:
 - Σε ό,τι αφορά τον αριθμό παιδιών¹: σε 9.043 οικογένειες δεν καταγράφονται παιδιά, 10.035 οικογένειες έχουν ένα παιδί, 8.771 οικογένειες έχουν δύο παιδιά και 2.001 οικογένειες έχουν από τρία παιδιά και άνω.
 - Σε ό,τι αφορά τα απασχολούμενα μέλη²: 8.631 οικογένειες είναι χωρίς απασχολούμενο μέλος, 10.608 οικογένειες έχουν ένα απασχολούμενο μέλος, 10.611 οικογένειες έχουν δύο και άνω απασχολούμενα μέλη.
- ◆ Σε ό,τι αφορά τις κατοκούμενες κανονικές κατοικίες³, στο Δήμο Ιωαννιτών καταγράφηκαν 43.430 κατοικίες εκ των οποίων οι 28.656 είναι Ιδιοκατοκούμενες και οι 14.774 Ενοικιαζόμενες / Συνεταιριστικής Ιδιοκτησίας / Άλλου τύπου κυριότητας.
- ◆ Σε ό,τι αφορά τα νοικοκυριά και τον αριθμό αυτοκινήτων που διαθέτουν⁴ σημειώνονται τα εξής:
 - Συνολικά καταγράφονται 43.488 νοικοκυριά.
 - Από αυτά, δεν διαθέτουν αυτοκίνητο 12.944 νοικοκυριά.
 - 17.927 νοικοκυριά διαθέτουν ένα αυτοκίνητο.
 - 12.617 νοικοκυριά διαθέτουν 2 ή και περισσότερα αυτοκίνητα.

Στο «Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) Δήμου Ιωαννιτών» (2017) καταγράφηκαν 45.534 αυτοκίνητα στον Δήμο Ιωαννιτών.

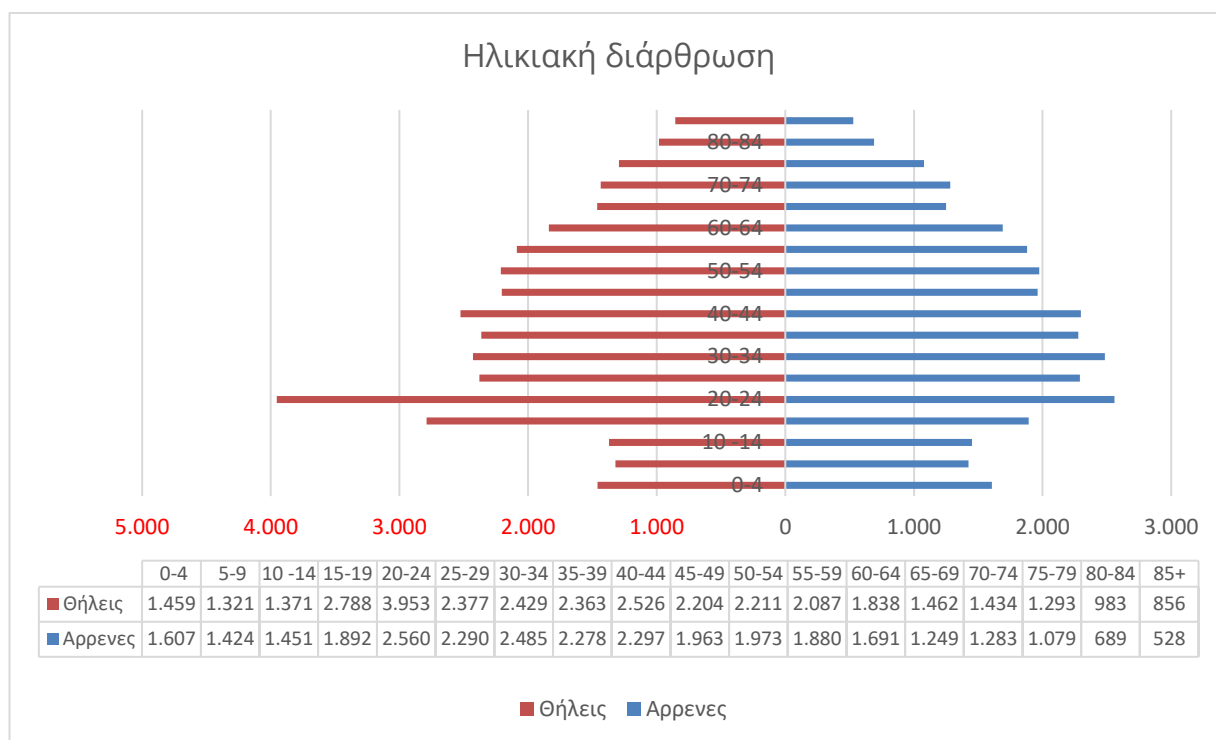
Όσον αφορά την ηλικιακή διάρθρωση των κατοίκων του δήμου παρατηρείται πως η πλειονότητα των κατοίκων αποτελείται από την ηλικιακή ομάδα μέχρι 39 ετών η οποία αποτελεί ποσοστό 52% του πληθυσμού. Σημαντικό είναι και το ποσοστό των κατοίκων από 40 έως 59 ετών βάσει των δημοσιευμένων στοιχείων της απογραφής του 2011. Αναλυτικά η κατανομή των κατοίκων ανά ηλικιακές ομάδες παρουσιάζεται στο επόμενο σχήμα.

¹ ΕΛΣΤΑΤ, Χαρακτηριστικά κατοικιών - νοικοκυριών / 2011: Πίνακας Β22. Πυρηνικές οικογένειες κατά αριθμό παιδιών. Περιφερειακές Ενότητες, Δήμοι

² ΕΛΣΤΑΤ, Χαρακτηριστικά κατοικιών - νοικοκυριών / 2011: Πίνακας Β26. Πυρηνικές οικογένειες κατά αριθμό απασχολούμενων μελών. Δήμοι

³ ΕΛΣΤΑΤ, Χαρακτηριστικά κατοικιών - νοικοκυριών / 2011: Πίνακας Β02. Κατοκούμενες κανονικές κατοικίες κατά πυκνότητα κατοικήσεως και τύπο κυριότητας. Δήμοι

⁴ ΕΛΣΤΑΤ, Χαρακτηριστικά κατοικιών - νοικοκυριών / 2011: Β36. Νοικοκυριά κατά αριθμό αυτοκινήτων που έχουν στη διάθεσή τους. Δήμοι



Από τα παραπάνω είναι εμφανές ότι ο πληθυσμός από 65 ετών και άνω έχει τη μικρότερη συμμετοχή (16.6%) στο σύνολο του πληθυσμού, ενώ ο νεανικός (20 έως 39 ετών) αυξημένη σε σχέση με τον γεροντικό αφού έχει συμμετοχή 31.6%. Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό είναι επίσης το γεγονός ότι η συμμετοχή των παραγωγικών ηλικιών είναι πολύ υψηλή.

Σύμφωνα με την Στρατηγική ΒΑΑ 2014-2020 του Δήμου, η πόλη αποτελεί πόλο έλξης για τον πληθυσμό της περιφέρειας. Ο Δήμος Ιωαννιτών φαίνεται να συγκρατεί τον πληθυσμό που φεύγει από τον αγροτικό χώρο της Περιφερειακής Ενότητας και της Περιφέρειας ενώ παράλληλα προσελκύει και σημαντικό πληθυσμό οικονομικών μεταναστών.

Οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού (ανεργία και απασχόληση)

Σε ό,τι αφορά την ανεργία, δεδομένου ότι οι Περιφέρειες είναι οι «χαμηλότερες» γεωγραφικές περιοχές για τις οποίες δημοσιεύει αποτελέσματα η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, αντλούνται στοιχεία σε επίπεδο Περιφέρειας. Στο πλαίσιο αυτό, η ανεργία στην Περιφέρεια Ηπείρου ανέρχεται στο 17,8% (Ετήσιες χρονοσειρές Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, 2020, ΕΛΣΤΑΤ).

Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας το 2020 καταγράφεται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (21,6%) ενώ το χαμηλότερο στην Πελοπόννησο (11,3%). Σε επίπεδο Χώρας καταγράφεται ποσοστό ανεργίας 16,3% με το ποσοστό να φθάνει στο 19,8% στις γυναίκες ενώ στους άνδρες το 13,5%.

Σύμφωνα με την ετήσια Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ (2020)⁵, στην Περιφέρεια Ηπείρου:

- Οι απασχολούμενοι ανέρχονταν στους 108,8 χιλιάδες, εκ των οποίων:
 - ο 15 χιλιάδες στον πρωτογενή τομέα,
 - ο 14,4 χιλιάδες στον δευτερογενή τομέα, και
 - ο 79,3 χιλιάδες στον τριτογενή τομέα (εκ των οποίων 16,9 χιλιάδες στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων, 11 χιλιάδες σε δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης, 22,7 χιλιάδες στην δημόσια διοίκηση και άμυνα, και στην εκπαίδευση)
- Όσον αφορά το επάγγελμα κύριας απασχόλησης:
 - ο 26,5 χιλιάδες είναι απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές,
 - ο 21,6 χιλιάδες είναι επαγγελματίες,
 - ο 13 χιλιάδες είναι ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς
 - ο 10,2 χιλιάδες είναι ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
 - ο 9,8 χιλιάδες υπάλληλοι γραφείου
 - ο 8,4 χιλιάδες είναι τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
 - ο 7,7 χιλιάδες είναι χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές
 - ο 6,9 χιλιάδες είναι ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνάκτες και μικροεπαγγελματίες

⁵ <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SJO03/>



- Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων:
 - o 40,3 χιλιάδες (37,1%) είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης,
 - o 53,9 χιλιάδες (49,5%) είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ
 - o 14,4 χιλιάδες (13,2%) είναι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

- Οι δε άνεργοι ανέρχονταν στους 23,6 χιλιάδες. Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης τους: 20,7% είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 66,1% απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 13,1% απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

- Η διάρκεια της ανεργίας για το 59,5% των ανέργων ήταν πάνω από 24 μήνες ενώ το 15,8% των ανέργων δεν είχε αρχίσει να αναζητά εργασία ή διάρκεια της ανεργίας ήταν μικρότερη από 5 μήνες.

Σε ό,τι αφορά την κατάσταση απασχόλησης του πληθυσμού του Δήμου Ιωαννιτών με βάση την απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ το 2011:

- Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός ανέρχεται σε 47.545 άτομα και ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός σε 64.941 άτομα (42% και 53% του συνόλου του μόνιμου πληθυσμού, αντίστοιχα).
- οι απασχολούμενοι ανέρχονται σε 39.287 άτομα (82,6% επί του συνόλου) και οι άνεργοι σε 8.258 άτομα (14,4% επί του συνόλου).
- το 38% είναι κάτοχοι διδακτορικού/ μεταπτυχιακού τίτλου ή πτυχίου Πανεπιστημίου/ ΤΕΙ, το 36% είναι απόφοιτοι Λυκείου ή μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 13% απόφοιτοι γυμνασίου ή επαγγελματικών σχολών και ίδιο περίπου ποσοστό αφορά άλλες περιπτώσεις (απόφοιτοι Δημοτικού, εγκατέλειψαν το δημοτικό, δεν γνωρίζουν ανάγνωση / γραφή κλπ.).
- Όσον αφορά τον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό, το 36% αφορά μαθητές - σπουδαστές, το 34% συνταξιούχους και το 30% άλλες κατηγορίες.

Όσον αφορά τον απασχολούμενο πληθυσμό του πληθυσμού του Δήμου Ιωαννιτών με βάση την απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ το 2011:

- ο ενεργός πληθυσμός της αστικής περιοχής απασχολείται στον τριτογενή τομέα
- το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού αφορά επαγγελματίες (25% του συνόλου) και ακολουθούν οι απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών-πωλητές (23% επί του συνόλου).
- το μεγαλύτερο μέρος του απασχολούμενου πληθυσμού αφορά πτυχιούχους Πανεπιστημίων και ΤΕΙ (40% επί του συνόλου) και ακολουθούν οι απόφοιτοι Λυκείου και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (35% επί του συνόλου).

Οικονομικές δραστηριότητες

Η οικονομία της πόλης έχει αμιγώς αστικά χαρακτηριστικά που προσδιορίζονται από το γεγονός ότι η πόλη αποτελεί το εμπορικό και διοικητικό κέντρο της Περιφέρειας, καθώς και από την ύπαρξη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Παρατηρείται η σημαντική υπεροχή της πόλης σε απασχολούμενους στον τριτογενή τομέα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τον πρωτογενή τομέα είναι ελάχιστο. Στο δευτερογενή τομέα εξέχουσα θέση κατέχει η μεταποιητική δραστηριότητα που συγκεντρώνεται τόσο στη βιομηχανική περιοχή της πόλης όσο και σε διάσπαρτη μορφή.

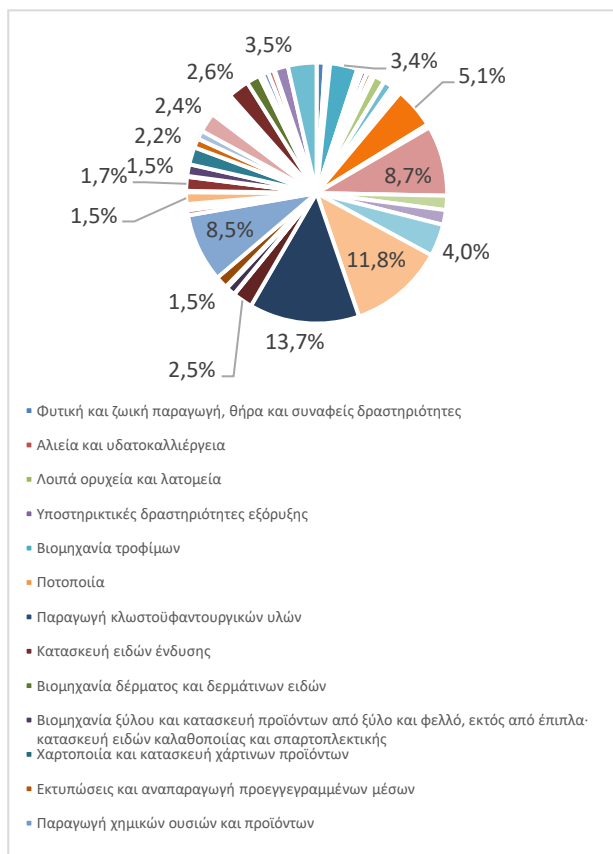
Σημαντικό ρόλο τόσο στην οικονομία όσο και στην κοινωνική κινητικότητα έχει επίσης ο τουρισμός, που τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί λόγω της καλύτερης διασύνδεσης της περιοχής. Η παραδοσιακή ιστορική πόλη, η Λίμνη και τα γύρω τοπία της, τα μνημεία, η ιστορία και οι παραδόσεις της πόλης προσελκύνουν τον τουρισμό και οι αναπτυσσόμενες τουριστικές υποδομές της πόλης τον υποστηρίζουν.

Το πληθυσμιακό μέγεθος και ο χαρακτήρας της πόλης των Ιωαννίνων ως πανεπιστημιακής πόλης με ισχυρά περιβαλλοντικά στοιχεία και πλούσια ιστορική κληρονομιά θα μπορούσαν να προδιαγράψουν υψηλή ποιότητα ζωής και ελκυστικότητα, ανεπτυγμένες δραστηριότητες του δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Σημειώνεται ότι γύρω από το στενά διοικητικό κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών εμφανίζονται οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις εμπορικών καταστημάτων.

Η μεγαλύτερη συγκέντρωση επιχειρήσεων παρατηρείται εντός των ορίων του εμπορικού κέντρου ενώ οι υπόλοιπες είναι σχεδόν εξίσου διασκορπισμένες στην υπόλοιπη περιοχή παρέμβασης. Πριν από μερικά χρόνια, το ευρύτερο κέντρο των Ιωαννίνων συγκέντρωνε και την πλειοψηφία των καταστημάτων της πόλης. Ωστόσο, την τελευταία δεκαετία η μεγαλύτερη συγκέντρωση καταστημάτων ψυχαγωγίας παρατηρείται πλέον στο ιστορικό κέντρο⁶.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Επιχειρηματικού Καταλόγου⁷ του Επιμελητηρίου Ιωαννίνων, στον Δήμο Ιωαννιτών πάνω από τις μισές επιχειρήσεις (51,8%) έχουν ως κύριο Κωδικό Αριθμό Δραστηριότητας (ΚΑΔ):

1. Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών
2. Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών
3. Κατασκευές κτιρίων
4. Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης
5. Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού
6. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών



⁶ Στρατηγική ΒΑΑ 2014-2020 Δήμου Ιωαννιτών

⁷ Επιμελητήριο Ιωαννίνων, cci-ioannina.gr

Δευτερογενής Τομέας

Από το δευτερογενή τομέα εξέχουσα θέση κατέχει η μεταποιητική δραστηριότητα στην ανάπτυξη της οποίας συντέλεσε η δημιουργία της ΒΙΠΕ Ιωαννίνων η οποία ξεκίνησε την λειτουργία της το 1981 και είναι χωροθετημένη σε έκταση του γειτονικού Δήμου Ζίτσας. Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων μεταποίησης αφορούν τον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων (μεταποίηση αγροτικών προϊόντων) και κυρίως την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων. Η εξόρυξη και επεξεργασία μαρμάρου είναι από τις σημαντικές δραστηριότητες στην περιοχή, με προϊόντα που διακινούνται στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Άλλοι παραδοσιακοί κλάδοι μεταποίησης είναι η ξυλογλυπτική και η ζαχαροπλαστική. Η αργυροχρυσοχοΐα είναι ένας από τους παραδοσιακούς κλάδους μεταποίησης στην πόλη και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της τοπικής παράδοσης. Σε είδη αργυροχοΐας πραγματοποιούνται εξαγωγές εκτός Ελλάδος. Στην πόλη των Ιωαννίνων στον παραλίμνιο χώρο λειτουργεί το Κέντρο Παραδοσιακής Βιοτεχνίας (ΚΕ.ΠΑ.ΒΙ.) που στεγάζει εργαστήρια αργυροχρυσοχοΐας. Στην ΔΕ Ιωαννίνων συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μέρος των βιοτεχνιών του λεκανοπεδίου.

Σύμφωνα δε με το Στατιστικό Μητρώο Επιχειρήσεων (ΕΛΣΤΑΤ, 2019) από τις 18.132 νομικές μονάδες στην ΠΕ Ιωαννίνων, 12,3% από αυτές δραστηριοποιείται στον δευτερογενή τομέα, οι οποίες καταγράφουν το 44,3% του συνολικού κύκλου εργασιών στην Π.Ε. και απασχολούν το 16,6% των απασχολούμενων.

Τριτογενής Τομέας

Οι πρωτεύοντες κλάδοι του τριτογενούς τομέα με σημαντική συνεισφορά στην τοπική ανάπτυξη είναι ο εμπορικός κλάδος, οι κλάδοι Εκπαίδευσης, Υγείας, Δημόσιας Διοίκησης καθώς και η διαρκώς αναπτυσσόμενη τουριστική δραστηριότητα που στηρίζεται στους ισχυρούς πόρους της πόλης και της ευρύτερης περιοχής καθώς και στην σημαντική ξενοδοχειακή υποδομή.

Το εμπόριο, είτε τοπικών προϊόντων, είτε διαμετακομιστικό, είναι ένας τομέας που ανέκαθεν ζωοδοτούσε τα Ιωάννινα. Η εξέλιξη του κλάδου αποτυπώνεται τόσο στην επέκταση του εμπορικού κέντρου της πόλης, όσο και στην ανάπτυξη στην περιφέρεια της πόλης μεγάλων εμπορικών συγκροτημάτων. Η κυρίαρχη τάση τα τελευταία χρόνια είναι η προσέλκυση αλυσίδων εμπορικών καταστημάτων, επαναπροσδιορίζοντας τα δεδομένα για την εμπορική ζωή της πόλης. Ο κλάδος του εμπορίου εμφανίζει μια δυναμική εξαιτίας της επέκτασης του στην γειτονική Αλβανία και της άρσης της απομόνωσης μετά την κατασκευή της Εγνατίας και της Ιόνιας Οδού.

Όσον αφορά τον τομέα των υπηρεσιών τα Ιωάννινα συγκεντρώνουν πλήθος δημοσίων και κοινωνικών υπηρεσιών ως το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Ηπείρου. Ειδικά η ίδρυση το 1964 του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και η ίδρυση του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων το 1986, δύο μεγάλων αναπτυξιακών πόλων, διεύρυναν ακόμα περισσότερο το χαρακτήρα της πόλης ως κέντρο παροχής υπηρεσιών.

Τα τελευταία χρόνια, με την έλευση και αλλοδαπών πολυεθνικών εταιρειών, η περιοχή αναδεικνύεται σε κέντρο ανάπτυξης τεχνολογιών πληροφορικής, επικοινωνιών και λογισμικού. Ήδη προωθείται από την Περιφέρεια Ηπείρου η ανέγερση κτιρίων πλησίον του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για χρήση ως Πάρκο Υψηλής Τεχνολογίας και Έρευνας συνολικής επιφάνειας 15.000 τετραγωνικών μέτρων περίπου.

Ο τομέας αναψυχή - τουρισμός έχει αναπτυξιακή δυναμική στον Δήμο. Αρκετές επιχειρήσεις εστίασης λειτουργούν στον αστικό χώρο της πόλης, με προτίμηση τους παραλίμνιους χώρους και τις γύρω περιοχές, ενώ άλλες βρίσκονται διάσπαρτες σε όλες τις Δ.Ε. σε διαφοροποιούμενες πυκνότητες και είδη.

Στον τομέα του τουρισμού ο Δήμος Ιωαννιτών συγκεντρώνει από άποψη μεγεθών τον κύριο όγκο σε επίπεδο νομού και ο ρόλος που διαδραματίζει ο τουρισμός, τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους πολίτες, έχει αυξηθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες.

Οι κυριότεροι τουριστικοί προορισμοί του Δήμου παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον για το φυσικό ή πολιτισμικό τους περιβάλλον και είναι δυνατό να αποτελέσουν βασικό άξονα αναπτυξιακής δυναμικής και συγκράτησης του πληθυσμού. Δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης εμφανίζει ο συνεδριακός τουρισμός λόγω πανεπιστημίου.

Από τον παρακάτω πίνακα, όπου αποτυπώνονται οι αφίξεις και διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ) στον Δήμο Ιωαννιτών, στην ΠΕ Ιωαννίνων και στην Περιφέρεια Ηπείρου, και η πληρότητα των καταλυμάτων για το 2019, φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των αφίξεων και διανυκτερεύσεων ημεδαπών και αλλοδαπών στην Π.Ε. Ιωαννίνων πραγματοποιήθηκαν στον Δήμο Ιωαννιτών. Ταυτόχρονα, ενώ σχεδόν το 50% των αφίξεων και των διανυκτερεύσεων των ημεδαπών στην Περιφέρεια Ηπείρου πραγματοποιείται στον Δήμο Ιωαννιτών, μόνο το 27,5% των αφίξεων και το 18,5% των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών στην Ήπειρο πραγματοποιείται στον Ιωαννίνων.

	Ποσοστό (%) πληρότητας κλινών	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	Διανυκτερεύσεις Σύνολο	Αφίξεις ημεδαπών	Αφίξεις αλλοδαπών	Αφίξεις Σύνολο
ΗΠΕΙΡΟΣ	29,8	851.901	707.084	1.558.985	415.864	195.595	611.459
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	28,5	581.250	220.670	801.920	296.449	91.840	388.289
ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ	38,5	413.311	130.736	544.047	216.130	53.747	269.877

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Η πόλη χωροθετείται στο βορειοδυτικό κομμάτι της ηπειρωτικής Ελλάδας, στο κέντρο του ομώνυμου λεκανοπεδίου και σε υψόμετρο 470 μέτρων. Πρόσκειται δε στη λίμνη Παμβώτιδα, η οποία σε συνδυασμό με το κάστρο της πόλης και τους ορεινούς όγκους αποτελούν αξιόλογα τοπιολογικά στοιχεία.

Επίσης, η γειτνίαση της πόλης με την Αλβανία και τον διασυνοριακό θαλάσσιο χώρο Ελλάδας - Ιταλίας (διά της Ηγουμενίτσας), διαμορφώνει για την πόλη των Ιωαννίνων ένα ισχυρό διαπεριφερειακό / διακρατικό προφίλ για «αστικό κέντρο - πόλο» με ισχυρές προδιαγραφές επίτευξης υψηλής ποιότητας ζωής και μεγάλη εμβέλεια επιρροής.

Η Εγνατία Οδός, σε συνδυασμό με την Ιόνια Οδό και τον υπό κατασκευή E-65, χαρακτηρίζει την πόλη ως πυρήνα σε εθνικό επίπεδο.

Τα Ιωάννινα συνδέονται με την υπόλοιπη Ελλάδα τόσο οδικά όσο και εναέρια (μέσω του αεροδρομίου των Ιωαννίνων). Σιδηροδρομική σύνδεση δεν υπάρχει, γεγονός ιδιαίτερα αρνητικό για την αναπτυξιακή προοπτική όλης της Ηπείρου.

Οι μεγάλοι άξονες στον τομέα των μεταφορών και μετακινήσεων, όσον αφορά την εξωτερική προσπελασιμότητα, εντάσσουν την πόλη των Ιωαννίνων στο Βασικό Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο (Β.Δ.Ο.Δ.). Αποτελώντας κόμβο συνδυασμένων μεταφορών, η ακτίνα επιρροής του Δήμου αυξάνεται στον ελλαδικό χώρο, αλλά και στην εκείθεν των συνόρων περιοχή, κυρίως λόγω του δυναμισμού του αστικού κέντρου των Ιωαννίνων, αλλά και της γειτνίασης με το λιμάνι της Ηγουμενίτσας.

Σύμφωνα δε με την Αναθεώρηση και εξειδίκευση του θεσμοθετημένου Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ηπείρου, τα Ιωάννινα αποτελούν πρωτεύων εθνικός πόλος (σύμφωνα με το ΓΠΧΣΑΑ) και το σημαντικότερο αστικό κέντρο της Ηπείρου. Στο πλαίσιο ενίσχυσης της εξωστρέφειας της Περιφέρειας, ο ρόλος τους μπορεί να ενισχυθεί στην περιοχή της βορειοδυτικής Ελλάδας και των δυτικών Βαλκανίων. Οι βασικοί τομείς στους οποίους διακρίνεται η δυνατότητα διαμόρφωσης συγκριτικών πλεονεκτημάτων σε σχέση με τους άλλους αστικούς πόλους της περιοχής, πέρα από τις βασικές αστικές λειτουργίες είναι:

- Η ανώτατη εκπαίδευση και η έρευνα οι οποίες αποτελούν προϋπόθεση για την ανάπτυξη καινοτομικών δράσεων
- Οι υποδομές και υπηρεσίες Υγείας
- Η τουριστική δραστηριότητα με έμφαση στις εναλλακτικές μορφές (αστικός, συνεδριακός, πολιτισμικός, θρησκευτικός). Ταυτόχρονα έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει το βασικό πόλο εξυπηρέτησης και υποστήριξης δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τουρισμό υπαίθρου (φυσιολατρικός, ορειβατικός, αθλητικός κλπ).

Με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Ιωαννιτών⁸, ο Δήμος Ιωαννιτών οργανώνεται σε 31 Πολεοδομικές Ενότητες. Με σκοπό την ανάδειξη ενός μητροπολιτικού κέντρου πόλης δημιουργούνται τρεις πυρήνες κεντρικών λειτουργιών:

1. Ο πρώτος πυρήνας που είναι το υφιστάμενο πολεοδομικό κέντρο, όπου πρότεινε και το προηγούμενο ΓΠΣ, επεκτείνεται προς όλες τις κατευθύνσεις και εντάσσονται σε αυτό τα προτεινόμενα από το εγκεκριμένο ΓΠΣ τοπικά κέντρα στις πλατείες Πάργης και Καλούτσιανης.
2. Ο δεύτερος πυρήνας κέντρου πόλης είναι το νέο προτεινόμενο διοικητικό κέντρο στην περιοχή του Βελισσαρίου. Σε συνέχεια του διοικητικού κέντρου και εκατέρωθεν αυτού οργανώνονται δύο αθλητικοί πυρήνες. Το πάρκο Πυρσινέλλα διατηρείται ως το μεγαλύτερο πάρκο της πόλης των Ιωαννίνων.
3. Ο τρίτος πυρήνας κέντρου πόλης είναι στην περιοχή του Κάτω Νεοχωρόπουλου.

Ο Δήμος Ιωαννιτών κατηγοριοποιείται σε:

1. Αστική περιοχή

Στην αστική περιοχή Ιωαννίνων περιλαμβάνονται οι παρακάτω οικιστικοί υποδοχείς:

- πόλη των Ιωαννίνων, ως συνεχής δομημένη περιοχή (συμπαγής αστικός ιστός) με πυρήνα την ιστορική πόλη (οικισμός) των Ιωαννίνων και με ενσωματωμένους σε αυτή τους παλαιούς οικισμούς Εξοχή, Καρδαμίτσια, Πεντέλη, Βελισάριο, Τσιφλικόπουλο, Κάτω Νεοχωρόπουλο, Ανατολή, Κατσικά και η περιοχή Σεισμοπλήκτων.
- τα αστικά προάστια της ως άνω πόλης Καρδαμίτσια, Άμμος, Ολυμπιάδα, Σταυράκι και Νεοχωρόπουλο.

Κεντρικός πυρήνας της αστικής περιοχής είναι η ιστορική πόλη των Ιωαννίνων που αντιπροσωπεύει πάνω από το 70% του πληθυσμού.

2. Περιαστική Ημι-αστική και αγροτική περιοχή

- Ημιαστικά/ Αστικά Προάστια

Αφορά τους οικισμούς σε άμεση «επαφή» με την αστική περιοχή των Ιωαννίνων που χαρακτηρίζονται ως αστικοί από την ΕΛΣΤΑΤ και είναι το Πέραμα και η Πεδινή.

- Περιαστικοί οικισμοί

Αφορά τους οικισμούς με τη μεγαλύτερη εξάρτηση – επιρροή από την αστική περιοχή στην καθημερινή κίνηση «εργασία - κατοικία» ή στη σχέση «Α' κατοικία - Β' κατοικία».

⁸ υπ' αριθ 71877/3169/1986 (ΦΕΚ 58/Δ/1987) απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων περί εγκρίσεως γενικού πολεοδομικού σχεδίου (ΓΠΣ) Ιωαννίνων, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει

Οδικό δίκτυο

Από το Δήμο Ιωαννιτών διέρχονται δύο εκ των σημαντικότερων αξόνων του βασικού δικτύου μεταφορών της χώρας: η Εγνατία Οδός και η Ιόνια Οδός (Δυτικός Άξονας). Η ολοκλήρωση των δύο αυτών αξόνων, εκ των σημαντικότερων του βασικού δικτύου ΔΕΔ-Μ της χώρας, έβαλε τέλος στην απομόνωση της Ηπείρου και συνέβαλλε στην διευκόλυνση της διαπεριφερειακής και διακρατικής κινητικότητας. Η ολοκλήρωση της σύνδεσης της Εγνατίας Οδού με τον Αυτοκινητόδρομο Κεντρικής Ελλάδας Ε-65 θα μειώσει περαιτέρω την χρονο-απόσταση της πόλης από την Θεσσαλία και την Κεντρική Ελλάδα ενώ η σχεδιαζόμενη επέκταση της Ιόνιας Οδού έως τα ελληνο-αλβανικά σύνορα θα ενώσει τη χώρα μας με την Αλβανία και τα Δυτικά Βαλκάνια.

Το εθνικό οδικό δίκτυο της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Ιωαννιτών είναι το ακόλουθο:

- Ρίο - Αντίρριο - Μεσολόγγι - Αγρίνιο - Αμφιλοχία - Άρτα - Φιλιππιάδα - Ιωάννινα - Καλπάκι -Κακαβιά.
- Βόλος - Α. Κ. Βελεστίνου - Λάρισα - Τρίκαλα - Καλαμπάκα - Γέφυρα Μουργκάνι -Κατάρρα - Μέτσοβο - Ιωάννινα - Ηγουμενίτσα
- Παράκαμψη Ιωαννίνων και των συνδετήριων της
- Ανατολή - Ιωάννινα και τα λειτουργούντα τμήματα της Παλαιάς Εθνικής Οδού
- Ιωάννινα - Πεδινή - Δωδώνη

Οι επαρχιακές οδοί εξασφαλίζουν τη διασύνδεση της αστικής και περιαστικής περιοχής και του Λεκανοπεδίου των Ιωαννίνων με τη ενδοχώρα του Νομού Ιωαννίνων και ταυτόχρονα συνδέουν τους περιαστικούς οικισμούς με την πόλη αλλά και μεταξύ τους.

Από την ευρύτερη περιοχή του Δήμου διέρχονται οι εξής κύριες επαρχιακές οδοί:

- Περιφερειακή Οδός Λίμνης Ιωαννίνων.
- Ιωάννινα - Ανατολή - Κασικός - Καλέντζι κλπ.
- Ανατολή (όρια πόλης Ιωαννίνων) - Σταυράκι - Μάρμαρα

Οι υπόλοιπες οδοί της περιοχής ανήκουν στο Δημοτικό, Κοινοτικό ή αγροτικό οδικό δίκτυο.

Συγκοινωνία

Το δίκτυο των υπεραστικών συγκοινωνιών που διασυνδέει την πόλη των Ιωαννίνων με τον υπόλοιπο νομό και τα άλλα αστικά κέντρα της χώρας, εκτελείται με λεωφορεία των ΚΤΕΛ, κυρίως του ΚΤΕΛ Ν.Ιωαννίνων⁹ αλλά και άλλων Νομών (προς τα αντίστοιχα αστικά κέντρα). Η πόλη των Ιωαννίνων συνδέεται με απευθείας δρομολόγια με τα περισσότερα

⁹ <https://ktelioannina.gr/destinations.html>

από τα σημαντικά αστικά κέντρα της επικράτειας, για παράδειγμα τα δρομολόγια προς Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Πάτρα.

Η συγκοινωνία στο Πολεοδομικό συγκρότημα Ιωαννίνων και τους περιαστικούς οικισμούς εκτελείται με τα λεωφορεία του Αστικού ΚΤΕΛ Ιωαννίνων¹⁰.

Επιπλέον, η συγκοινωνία στη λίμνη αφορά στη σύνδεση της πρώην Κοινότητας της Νήσου με την πόλη και εκτελείται με επιβατικά караβάκια και ο κύριος όγκος των επιβατών είναι επισκέπτες του νησιού. Στην περιοχή «Ντραμπάτοβα» υπάρχει μικρό πορθμείο με το οποίο μεταφέρονται εμπορεύματα και υλικά στο Νησί.

Η πόλη των Ιωαννίνων διαθέτει αεροδρόμιο που χωροθετείται στο βόρειο άκρο της πόλης, μεταξύ των οικισμών Περάματος και Αγίου Ιωάννη. Το μήκος του διαδρόμου είναι 2.400μ. Αυτή τη στιγμή υπάρχει καθημερινή σύνδεση με την Αθήνα. Επίσης πραγματοποιούνται και ναυλωμένες πτήσεις (τσάρτερ) προς το εξωτερικό (118 πτήσεις εξωτερικού το διάστημα Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2022¹¹). Η προσέλκυση επιπλέον αεροπορικών εταιρειών και η δρομολόγηση πτήσεων μεταξύ των Ιωαννίνων και πόλεων της Ευρώπης θεωρείται ζήτημα ιδιαίτερα κρίσιμο για την ανάπτυξη της πόλης.

Πεζόδρομοι - ποδηλατόδρομοι

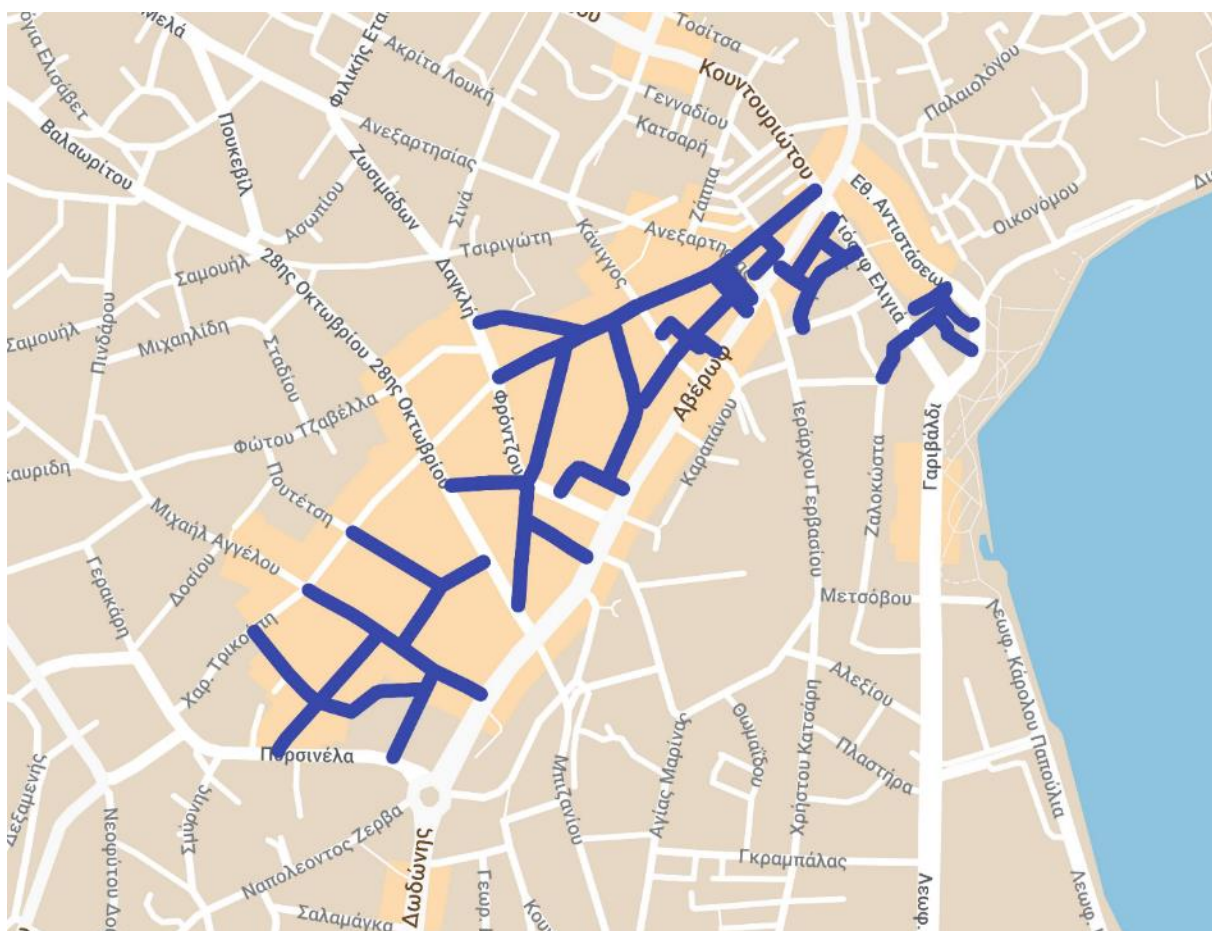
Στην πόλη των Ιωαννίνων έχει κατασκευαστεί εκτεταμένο δίκτυο πεζοδρόμων που αποσκοπεί στη σύνδεση της κεντρικής πλατείας, του νέου εμπορικού κέντρου, της παλιάς αγοράς - ιστορικού κέντρου και της παραλίμνιας ζώνης. στο κέντρο της πόλης για τη δημιουργία δικτύου κίνησης πεζών και βελτίωσης του αστικού περιβάλλοντος:

- Οι οδοί Λόρδου Βύρωνος (με τα δύο «μπεζεστένια» στενά δρομάκια κάθετοι στην οδό Βύρωνος), Καλάρη, Μουλαιμίδου, Μπότσαρη, Καπλάνη και Μελανίδα
- Οι οδοί Παπαδοπούλου (συνέχεια της Μπότσαρη-Μουλαιμίδα που είναι ήδη πεζόδρομοι), Παπάζογλου, Αραβαντινού, Κωλέττη, Κατσιμήτρου, Παλαιολόγου, Μιχαήλ Αγγέλου (τμήμα από Πλ. Πύρρου έως Χαρ. Τρικούπη), Γρηγορίου Σακκά (τμήμα από Μιχ. Αγγέλου έως Ζυγομάλη), Πουτέτση (τμήμα από Χαρ. Τρικούπη έως Βλαχλείδη), Βλαχλείδη, και Ζυγομάλη (τμήμα από Γρηγ. Σακκά έως Μελανίδα), συνολικής επιφάνειας περίπου 13.000 m², που περιλαμβάνονταν στο Ολοκληρωμένο Σχέδιο Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ιωαννιτών (2010).

¹⁰ <https://astiko-ioannina.gr/dromologia/>

¹¹ Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας

- Οδοί στην περιοχή Σιαράβα, συνολικής επιφάνειας 3.691,00 m², που περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ιωαννιτών για την περίοδο 2014-2020.



Επιπλέον, οι κυριότεροι ποδηλατοδρόμοι βρίσκονται στην περιμετρική διαδρομή του Κάστρου (διαπλατυμένος πεζόδρομος – ποδηλατόδρομος), στην περιοχή Μάτσικα, στην οδό Στρ. Βογιάνου (στο τμήμα από Κ. Παπούλια έως Λεωφόρο Αρχ. Μακαρίου), στην Λεωφόρο Γ. Γεννηματά (στο τμήμα από Στρ. Βογιάνου έως Λεωφόρο Αρχ. Μακαρίου), και ένας στην περιοχή Κατοικιάς, περιμετρικά της λίμνης. Ωστόσο, δεν έχει αναπτυχθεί μέχρι σήμερα ένα δίκτυο ποδηλατοδρόμων¹², το οποίο θα συνδέει την παραλίμνια ζώνη και τον κεντρικό πυρήνα της πόλης με τις περιφερειακές συνοικίες, με αποτέλεσμα να μην έχει απορροφηθεί κάποιο ποσοστό των μικρού μήκους καθημερινών μετακινήσεων από την περιοχή κατοικίας, προς το χώρο εργασίας και την αγορά, από το ποδήλατο.

Κυκλοφοριακό - Στάθμευση

Το κυκλοφοριακό πρόβλημα στην πόλη των Ιωαννίνων είναι ιδιαίτερα έντονο καθώς ο πληθυσμός της αυξάνεται με συνέπεια το πρόβλημα να εντείνεται. Η αποτελεσματική

¹² «Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) Δήμου Ιωαννιτών», 2017

ρύθμιση της κυκλοφορίας στην πόλη αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της περιοχής αλλά και την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Στην κεντρική περιοχή της πόλης παρατηρούνται κυκλοφοριακά προβλήματα κατά τις ώρες αιχμής, τα οποία οφείλονται¹³:

- ◆ Στην αυξημένη κυκλοφορία με προορισμό το κέντρο, στο οποίο υπάρχουν ισχυροί πόλοι έλξης καθημερινών μετακινήσεων
- ◆ Στην εκτεταμένη παράνομη στάθμευση, η οποία δημιουργεί τριβές στην κυκλοφορία και καθυστερήσεις και ουρές αναμονής σε κρίσιμους κόμβους
- ◆ Στη διερχόμενη κυκλοφορία από το κέντρο. Δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα ο περιμετρικός δακτύλιος της πόλης, με αποτέλεσμα σημαντικό ποσοστό διαμπερούς κυκλοφορίας να διέρχεται από το κέντρο της πόλης, κυρίως στην κατεύθυνση Βορράς – Νότος. Θεωρείται απαραίτητη η αναβάθμιση του υπάρχοντος τμήματος της περιφερειακής οδού, ώστε να επιτελέσει το λειτουργικό της ρόλο.

Σύμφωνα με τις μετρήσεις του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας του Δήμου Ιωαννιτών:

- στην Λεωφόρο Δωδώνης και στην Λεωφόρο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου παρουσιάζεται πρωινή αιχμή στις κατευθύνσεις προς Ιωάννινα
- Στην οδό Σπ. Λάμπρου στο τμήμα μεταξύ των οδών Σταυρίδη και Τεπελενίου, η αιχμή καταγράφεται κατά την μεσημβρινή αιχμή 14:00-15:00 στην κατεύθυνση προς το κέντρο (750 ΜΕΑ περίπου) και κατά τη βραδινή αιχμή
- Στην οδό Βαλαωρίτου στο τμήμα μεταξύ των οδών Καραϊσκάκη και Τσακάλωφ η αιχμή καταγράφεται κατά την πρωινή αιχμή 08:00-09:00
- Στην οδό Γ. Παπανδρέου στο τμήμα μεταξύ των οδών Περαιβού και Νικολίδη, σαφώς υπερτερεί η κατεύθυνση προς Περαιβού, δηλαδή η οδός χρησιμοποιείται κυρίως στην κατεύθυνση εισόδου στο κέντρο.

Το πρόβλημα έλλειψης θέσεων και εκτεταμένης παράνομης στάθμευσης είναι ιδιαίτερα οξύ, κυρίως στην κεντρική περιοχή. Η άναρχη και παράνομη στάθμευση δημιουργεί σημαντικά προβλήματα ικανοποιητικής διεξαγωγής της κίνησης οχημάτων καθώς μειώνεται η κυκλοφοριακή ικανότητα των οδών αλλά και δυσχεραίνεται η κίνηση πεζών. Τα προβλήματα υψηλής συσσώρευσης και ζήτησης στάθμευσης στην κεντρική περιοχή προβλέπεται να ενταθούν επειδή α) ο δείκτης ιδιοκτησίας των ΙΧ παρουσιάζει γενικά αύξηση, β) η πόλη θα επεκταθεί σε περιοχές μεγαλύτερης απόστασης από το κέντρο, και γ) η περαιτέρω αύξηση της τουριστικής κίνησης της πόλης θα αυξήσει την ζήτηση από επισκέπτες. Στην πόλη λειτουργούν μερικά ιδιωτικά πάρκινγκ και ένα δημοτικό, ενώ το οργανωμένο πάρκινγκ του Δήμου στην παραλίμνια περιοχή είναι δωρεάν. Ο Δήμος δε έχει

¹³ «Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) Δήμου Ιωαννιτών», 2017

εκπονήσει μελέτη για την Ανάπτυξη Συστήματος Ελεγχόμενης Στάθμευσης, την οποία έχει θέσει σε διαβούλευση.

Πολιτισμική Φυσιognωμία

Τα Ιωάννινα πληρούν τις προϋποθέσεις για την προώθηση του πολιτισμικού και θρησκευτικού τουρισμού, καθώς διαθέτει ένα πυκνό δίκτυο αξιόλογων μνημείων και σημείων ενδιαφέροντος.

Τα Ιωάννινα αποτελούν τόπο συγκέντρωσης πλήθους ιστορικών μνημείων και μουσείων, ενώ το φυσικό τοπίο της ευρύτερης περιοχής είναι ιδιαίτερα αξιόλογο. Η λίμνη Παμβώτιδα αποτελεί υδρόβιο οικοσύστημα και έχει χαρακτηριστεί ως περιοχή οικοανάπτυξης. Το σπήλαιο Περάματος όπως και το νησί της λίμνης που κατοικείται αποτελεί τουριστικό πόλο έλξης.

Ο Δήμος Ιωαννιτών χαρακτηρίζεται από σημαντικά μνημεία που καλύπτουν από τους προϊστορικούς μέχρι τους νεωτέρους χρόνους, με πληθώρα ιστορικών τόπων καταμετρημένων στο σύνολο του Δήμου και σε άμεση γειτνίαση με τον εξαιρετικής αξίας αρχαιολογικό χώρο της Δωδώνης.

Το αρχιτεκτονικό παραδοσιακό σύνολο της παλιάς πόλης σε συνδυασμό με το κάστρο, το νησάκι, οι διάσπαρτες αρχιτεκτονικά αξιόλογες κατασκευές και χαρακτηρισμένα παραδοσιακά σύνολα (γεφύρια, νερόμυλοι, οχυρώσεις κ.τ.λ.), τα λαογραφικά χαρακτηριστικά και τοπικά έθιμα, σχηματίζουν ένα μοναδικό υπόβαθρο που παρέχει αυξημένες δυνατότητες υποστήριξης και ανάδειξης της πολιτιστικής αξίας του συνόλου του Δήμου.

Η τουρκική περίοδος άφησε κληρονομιά στην πόλη, εκτός από κτίρια κατοικιών που δεν διέφεραν ουσιωδώς από τα χριστιανικά και άλλα είδη κτισμάτων, που έχουν πιο έντονη την οθωμανική προέλευση τους: Τζαμιά, Μεντρεσέδες, Σχολεία, Διοικητικά Κτίρια, Τεκέδες, αρκετά από τα οποία σώζονται και σήμερα, των οποίων η κατασκευή τοποθετείται μεταξύ 1870 και 1910. Σχεδόν όλα έχουν χαρακτηριστεί ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία.

Επιπλέον, στην περιοχή παρέμβασης η αρχιτεκτονική κληρονομιά των νεότερων χρόνων περιλαμβάνει περίλαμπρα παραδοσιακά κτίρια, μεγάλα και μικρά, καθώς και σημαντικά σύνολα. Πιο συγκεκριμένα κτίρια που διασώζονται είναι:

- Αρχοντικά, όπως αυτό του Πυρσινέλλα και το αρχοντικό Μίσιου
- Επώνυμα μέγαρα και μεσοαστικά κτίσματα, όπως η Οικία Πυρσινέλλα, η οικία Σπέγγου και η οικία Τζαβέλλα, καθώς και άλλα που συγκεντρώνονται κατά κύριο λόγο στις οδούς Κουντουριώτη, Καραμανλή και Μπιζανίου. Στις ίδιες περιοχές και στις οδούς Ανεξαρτησίας, Κωλέττη, Γιοσέφ Ελιγιά, Σούτσου και Εθν. Αντιστάσεως βρίσκονται και πλήθος μεσοαστικά κτίσματα αξιόλογης αρχιτεκτονικής.

- Νεοκλασσικά κτίρια των αρχών του 1900, όπως η Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη, το Ταχυδρομείο, η Καπλάνειος Σχολή, και οι οικίες Παρλαπά και Κατσαδήμα.
- Χάνια-πανδοχεία που λειτούργησαν κυρίως στην οδό Ανεξαρτησίας και τις παρόδους της, το Γυαλί Καφενέ και την Καλούτσιανη και κτίστηκαν την περίοδο μετά την καταστροφική πυρκαγιά του 1869,
- Στοές, κυρίως επί της οδού Ανεξαρτησίας, πρόδρομοι των σημερινών εμπορικών κέντρων.

Η παλαιότερη δε βιβλιοθήκη στα Ιωάννινα είναι η Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη, ενώ εξίσου αξιόλογες είναι και οι βιβλιοθήκες που λειτουργούν από την Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών και από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

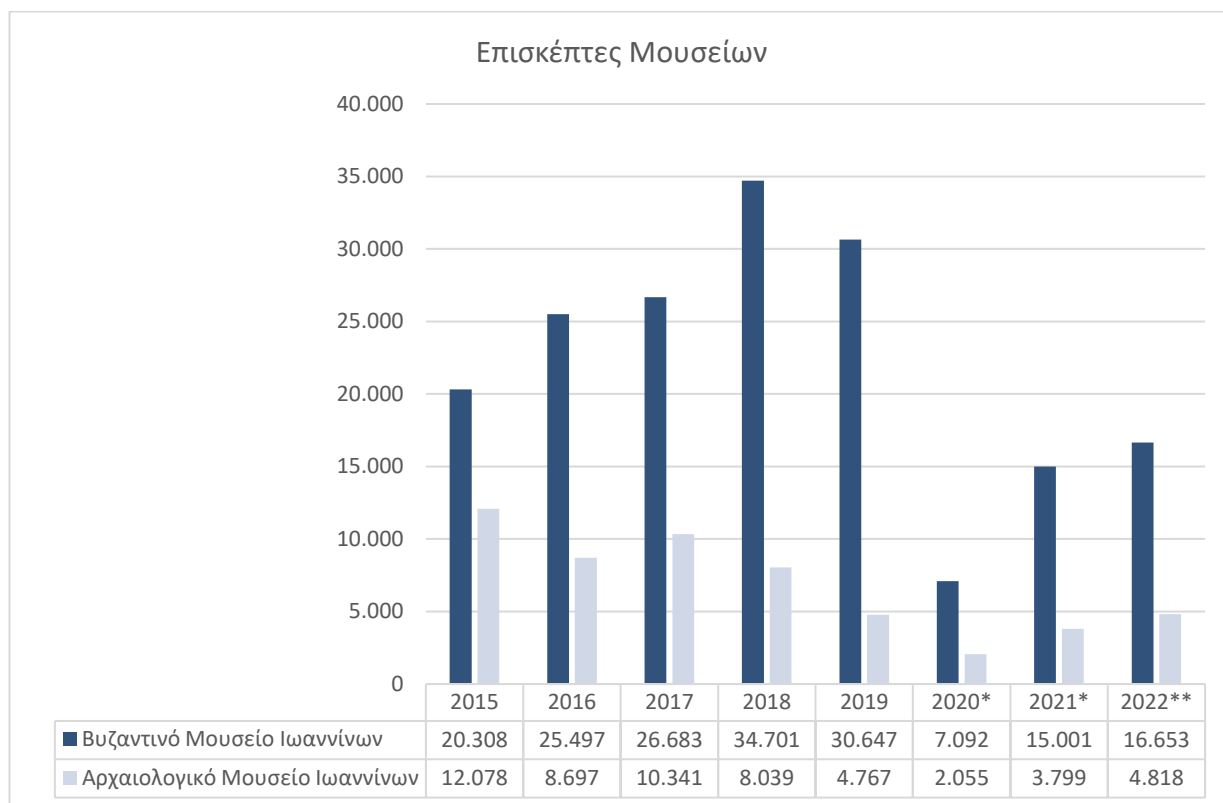
Κυριότερα Μουσεία ¹⁴	Κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι ¹⁵	Κηρυγμένα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία ¹⁶
<ol style="list-style-type: none"> 1. Αρχαιολογικό μουσείο. 2. Λαογραφικό μουσείο «Κώστας Φρόντζος». 3. Δημοτική Πινακοθήκη-Οικία Β. Πυρσινέλλα 4. Αρχοντικό Μίσιου. 5. Δημοτικό Εθνογραφικό μουσείο (Τζαμί Ασλάν Πασά). 6. Φετιχέ Τζαμί 7. Βυζαντινό μουσείο 8. Μουσείο Αργυροτεχνίας 9. Μουσείο Αλή Πασά & Επαναστατικής περιόδου 10. Κέντρο Πληροφόρησης Λίμνης Παμβώτιδας 11. Μουσείο Ελληνικής Ιστορίας Παύλου Βρέλλη. 12. Διαδραστική αίθουσα της Ιστορίας της Τέχνης της Αργυροχοΐας-ΚΕΠΑΒΙ. 13. Μουσείο Τυπογραφίας & Τεχνολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων 14. Λαογραφικό Μουσείο Πανεπιστημίου Ιωαννίνων 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ιωάννινα: αρχαιολογικά ευρήματα στην περιοχή του Κάστρου και της Ακρόπολης Ιτς Καλέ 2. Μάρμαρα: αρχαία τείχη 3. Νεοχωρόπουλο: προϊστορικά ευρήματα από την περιοχή βόρεια της Δουρούτης 4. Σταυράκι: προϊστορικά ευρήματα και ρωμαϊκοί τάφοι από την ευρύτερη περιοχή του Σταυρακίου 5. Καστρίτσα: Αρχαιολογικός χώρος 6. Πέραμα: Θέση Γορίτσα (σπήλαιο Περάματος) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Το Κάστρο και ολόκληρος ο εντός αυτού οικισμός και τα μνημεία του 2. Ο προμαχώνας Λιθαρίτσια 3. Τα κτίρια Βελή Πασά (Τζαμί, Μεντρεσές-Μαγειρεία) 4. Το Τζαμί Καλούτσιανης 5. Οι επτά ναοί της πόλης (Μητρόπολη, Αγία Μαρίνα, Αρχιμανδρείο, Αγία Αικατερίνη, Περίβλεπτος, Άγιος Νικόλαος Αγοράς, Άγιος Νικόλαος Κοπάνων) 6. Οικία Χουσεΐν Μπέη (Δεσπότη) 7. Τεκκές Εβρανάζ πασά 8. Άγιος Νικόλαος στα Μάρμαρα 9. Αγία Παρασκευή στα Μάρμαρα 10. Νεκροταφείο μεσαιωνικών χρόνων στο Νεοχωρόπουλο 11. Άγιος Σπυρίδων Νεοχωρόπουλου.

¹⁴ Τουριστικός οδηγός Ιωαννίνων, 2020 (Δήμος Ιωαννιτών, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων, Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων, Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων & Τεχνικών Έργων Ηπείρου)

¹⁵ Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Ιωαννιτών, 2017

¹⁶ Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Ιωαννιτών, 2017

15. Κέντρο Ενημέρωσης και Προβολής του Σπηλαιού Περάματος Ιωαννίνων



* Η λειτουργία των μουσείων αναστάλη από τις 14 Μαρτίου 2020 έως τις 15 Ιουνίου 2020 και σταδιακά από την 1η Νοεμβρίου 2020 έως τις 13 Μαΐου 2021, σε εφαρμογή των μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας της νόσου του κορωνοϊού (COVID-19). Το Δεκέμβριο 2020 παρέμειναν κλειστά για τον ίδιο λόγο.

** Στοιχεία έως τον Ιούλιο του 2022

Πηγή: Οργανισμός Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Χώρων (Ο.Δ.Α.Π.)

Κοινωνικές Δομές και Υπηρεσίες

Όσον αφορά την κοινωνική μέριμνα στην περιοχή παρέμβασης του Σχεδίου ΒΑΑ, υπάρχει ένα σημαντικό δίκτυο φορέων και υπηρεσιών που εξασφαλίζουν καλύτερη ποιότητα ζωής σε διάφορες κατηγορίες πληθυσμού.

Τα κρίσιμα ζητήματα που αντιμετωπίζει ο Δήμος Ιωαννιτών όσον αφορά την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής είναι:

- Λειτουργία κοινωνικών δομών για την αντιμετώπιση της φτώχειας, η ανάπτυξη νέων μοντέλων και μεθόδων παροχής υπηρεσιών υγείας για την προάσπιση της ισότιμης πρόσβασης των πολιτών σε αυτές, με στόχο την εξασφάλιση και παροχή ενός ελάχιστου δυνατού επιπέδου υπηρεσιών σε όλους και ειδικά σε όσους αντιμετωπίζουν αδυναμία πρόσβασης. Μέχρι στιγμής στο Δήμο λειτουργεί κοινωνικό φαρμακείο Αλληλεγγύης, Κοινωνικό Ιατρείο Αλληλεγγύης, Κοινωνικό Οδοντιατρείο

Αλληλεγγύης, ΚΕΠ Υγείας, Υπνωτήριο Αστέγων, Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων βίας και των Παιδιών τους, Κοινωνικό παντοπωλείο και Δημοτικός Λαχανόκηπος, Κέντρο Ημέρας Άνοιας και άλλα.

- Υλοποίηση κοινωνικών δράσεων και προγραμμάτων για τη συνέχιση και αδιάκοπη λειτουργία των υπάρχοντων δομών κοινωνικής πρόνοιας για νέους, άτομα τρίτης ηλικίας, ΑμεΑ, άνεργους (ΚΗΦΗ, ΚΑΠΗ, ΚΔΑΠ, Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι, κ.π.λ.)

Τέλος, Δήμος Ιωαννιτών συνεργάζεται με πλήθος τοπικών φορέων στο πλαίσιο της υποστήριξης των ευπαθών ομάδων ενώ στον Δήμο λειτουργούν και άλλες δομές φορέων κοινωνικής αλληλεγγύης, όπως η ΕΛΕΠΑΠ, η Ε.ΠΡΟ.ΨΥ.Η. κλπ.

Υγεία

Το Π.Γ.Ν.Ι (Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο) είναι χωροθετημένο στη βόρειο - ανατολική πλευρά του χώρου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στεγάζεται σε σύγχρονο κτιριακό συγκρότημα και λειτουργεί υπό τη διεύθυνση της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου, είναι δυναμικότητας 760 κλινών και παρέχει υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας, παράγει πλούσιο ερευνητικό και εκπαιδευτικό έργο και διαθέτει άρτιο ιατρικό και τεχνολογικό εξοπλισμό.

Το Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο «Γ.Χατζηκώστα», λειτουργεί εντός του αστικού ιστού στο βόρειο τμήμα της πόλης. Ήταν αναπτυγμένο αρχικά στις κτιριακές δομές της οδού Γ. Παπανδρέου (που φέρουν σήμερα το όνομα Παλιό ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ), όπου πλέον είναι εγκατεστημένα και λειτουργούν μεταξύ άλλων το ΕΚΑΒ.

Αθλητισμός

Οι αθλητικές εγκαταστάσεις σε επίπεδο πολεοδομικού συγκροτήματος αντιπροσωπεύονται σήμερα από το πλήρες αθλητικό κέντρο της Λιμνοπούλας που περιλαμβάνει κωπηλατικό κέντρο, κλειστό γυμναστήριο και κλειστό κολυμβητήριο. Στην καρδιά της πόλης βρίσκεται το Εθνικό Στάδιο «Ζωσιμάδες» με ποδοσφαιρικό γήπεδο και στίβο. Στο νότιο άκρο της Ανατολής δίπλα από την Εθνική Οδό, στα φανάρια που "ορίζουν" την είσοδο της πόλης των Ιωαννίνων βρίσκεται το Πανηπειρωτικό Στάδιο, με εγκαταστάσεις στίβου, ποδοσφαίρου, μπάσκετ / βόλεϋ / τέννις. Είναι μέρος του Πανηπειρωτικού Εθνικού Αθλητικού Κέντρου Ιωαννίνων.

Στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Ιωαννιτών δραστηριοποιούνται πολλά αθλητικά σωματεία που καλύπτουν πλήθος αθλητικών δραστηριοτήτων.

Εκπαίδευση

Τα Ιωάννινα έχουν μια ιδιαίτερη ιστορική πορεία στην ίδρυση και λειτουργία των Σχολείων από την Οθωμανική περίοδο. Τα Σχολεία ήταν συχνά δημιούργημα των διαφόρων Ευεργετών της πόλεως και για το λόγο αυτό έφεραν την ονομασία του ιδρυτή

τους. Έτσι πήραν το όνομά τους πολλά σχολεία όπως η Ζωσιμαία Σχολή, η Καπλάνειος Σχολή, η Ελισαβέτειος Σχολή, η Μαρούτσειος Σχολή, κ.λ.π.

Η εκπαιδευτική υποδομή του σύγχρονου Δήμου Ιωαννίνων συγκεντρώνει και τις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων ιδρύθηκε το 1964 και λειτουργεί ως ανεξάρτητο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα από το 1970. Η Πανεπιστημιούπολη βρίσκεται σε απόσταση έξι χλμ. από το κέντρο των Ιωαννίνων και είναι μια από τις μεγαλύτερες σε έκταση Πανεπιστημιούπολεις στην Ελλάδα. Η πρόσβαση από την πόλη είναι εύκολη με αστική συγκοινωνία ή με αυτοκίνητο.

Το πανεπιστήμιο Ιωαννίνων έχει περίπου 22.000 φοιτητές ενώ Τμήματα Μεταπτυχιακών Σπουδών λειτουργούν στις περισσότερες Σχολές του Πανεπιστημίου, με αριθμό φοιτητών που φθάνει τους 1.518 ενώ αντίστοιχα 1.774 φοιτητές εκπονούν διδακτορική διατριβή. Οι αριθμοί αυτοί αυξάνονται συνεχώς.

Ευρυζωνικές υποδομές

Το μητροπολιτικό δίκτυο οπτικών ινών του Δήμου Ιωαννιτών εκτείνεται σε μήκος 45 χιλιομέτρων σε ολόκληρη την πόλη, και συνδέει τις Δημόσιες Υπηρεσίες και τα Εκπαιδευτικά Ίδρύματα πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης¹⁷. Σκοπός είναι η παροχή ευρυζωνικής πρόσβασης σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες για την εγκαθίδρυση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, και την παροχή αποδοτικών υπηρεσιών υψηλής ταχύτητας και ποιότητας προς τον πολίτη.

Καλύπτει όλες τις δημοτικές υπηρεσίες, ενώ παρέχει πρόσβαση και σε άλλους δημόσιους φορείς (Κτηματολόγιο, Μητρόπολη, Γραφείο Ισότητας, ΚΕΠΑΒΙ, Δικαστικό Μέγαρο, ΕΑΝΚΙ, Γενικά Αρχεία Κράτους, Ζωσιμαία Ακαδημία, κλπ.). Συνδέεται προς το Διαδίκτυο με ευρυζωνική πρόσβαση 1 Gigabit μέσω του δικτύου της δημόσιας διοίκησης «ΣΥΖΕΥΞΙΣ». Παράλληλα, υπάρχουν λειτουργικά ενοποιημένα με το MAN πάνω από 100 απομακρυσμένα δημοτικά και δημόσια κτίρια, μέσω τεχνολογίας WiFi-5GHz. Στα σημεία αυτά παρέχονται υπηρεσίες διαδικτύου σε δημοτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες της ΔΕΥΑΙ, τοπικές κοινότητες, πολιτιστικούς συλλόγους, και το σύνολο των αγροτικών ιατρείων του Δήμου Ιωαννιτών. Επιπλέον, μέσω της λειτουργικότητας που παρέχει το μητροπολιτικό δίκτυο οπτικών ινών αξιοποιήθηκε το κεντρικό τηλεφωνικό κέντρο του Δήμου, και εγκαταστάθηκαν 90 τηλέφωνα τεχνολογίας IP, καταργώντας τις αντίστοιχες αναλογικές ή ψηφιακές γραμμές.

¹⁷ Ολοκληρωμένη Στρατηγική Ψηφιακού Μετασχηματισμού και Έξυπνης Πόλης για τον Δήμο Ιωαννιτών, 2022

Σύντομη αναφορά στα κυριότερα προβλήματα και χαρακτηριστικά της περιοχής σύμφωνα με το ΕΣΠΑ 2021-2027

Αναπτυξιακά ζητήματα, πληθυσμός και ευκαιρίες ή εμπόδια ανάπτυξης

Ο Δήμος διακρίνεται από μια θετική πληθυσμιακή δυναμική σε σχέση με τα υπόλοιπα αστικά κέντρα της Περιφέρειας, αλλά και από ένα αρκετά μορφωμένο και αναβαθμισμένο εκπαιδευτικά ανθρώπινο δυναμικό. Ο συνδυασμός των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και περαιτέρω επένδυση πάνω σε αυτά θέτει τις βάσεις για την αύξηση του οικονομικού και αναπτυξιακού επιπέδου της πόλης. Ταυτόχρονα, δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί η γήρανση του πληθυσμού

Οι πόροι της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 αποτελούν ευκαιρία για μια σειρά δράσεων που στόχο θα έχουν την αστική οικονομική ανάπτυξη, την αναβάθμιση των υποδομών, τη βελτίωση και ανασυγκρότηση του αστικού χώρου και την προώθηση της τοπικής επιχειρηματικότητας. Επίσης, οι αναδυόμενες αγορές στα Βαλκάνια και την Ανατολική Ευρώπη δημιουργούν (μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα) προοπτικές για διεύρυνση και περαιτέρω ανάπτυξη των τοπικών επιχειρήσεων.

Θετικό στοιχείο αποτελεί η τριτογενοποίηση της οικονομίας σε συνδυασμό με την μακρά παράδοση σε τομείς του δευτερογενούς τομέα της περιοχής. Έτσι, από τη μια μεριά βλέπουμε τον τριτογενή τομέα να συνεχίζει να παράγει το μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ και να απασχολεί το υψηλότερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού, ενώ από την άλλη το δευτερογενή τομέα να παρουσιάζει τάσεις εξειδίκευσης.

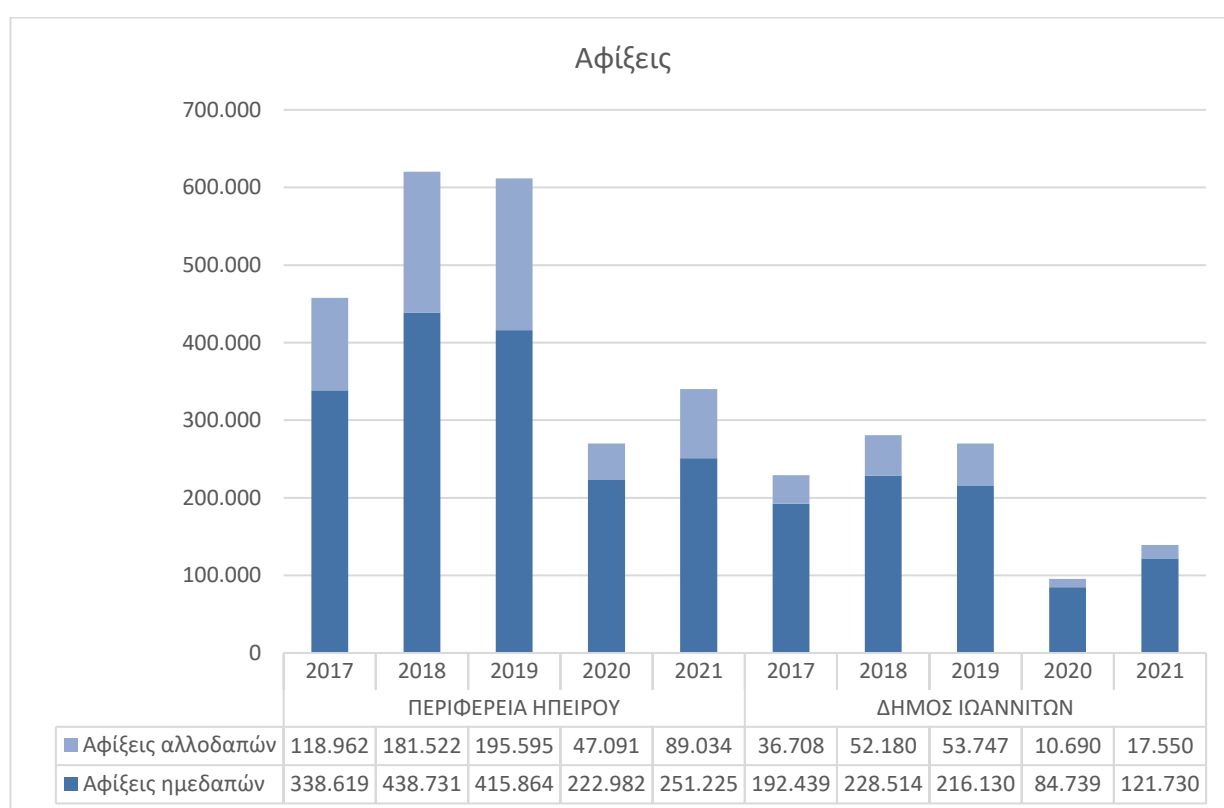
Μια σειρά από ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα ευνοούν την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Σε αυτά συγκαταλέγονται η ύπαρξη σημαντικών υποδομών όπως μεταφορικών, παραγωγικών, και ερευνητικών (όπως η ολοκλήρωση της Εγνατίας και Ιόνιας Οδού, η σχεδιαζόμενη επέκταση της Ιόνιας ως τα ελληνο-αλβανικά σύνορα, η σύνδεση της Εγνατίας Οδού με τον Ε-65, το αεροδρόμιο Ιωαννίνων, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το Πάρκο Υψηλής Τεχνολογίας & Έρευνας Ηπείρου), αλλά και η σχετικά καλή ποιότητα ζωής και φυσικού περιβάλλοντος.

Επιπλέον, η τουριστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής αποτελεί πρόκληση για την παράλληλη ανάπτυξη τόσο του αστικού τουρισμού όσο και των υποστηρικτικών προς τον τουρισμό επιχειρήσεων.

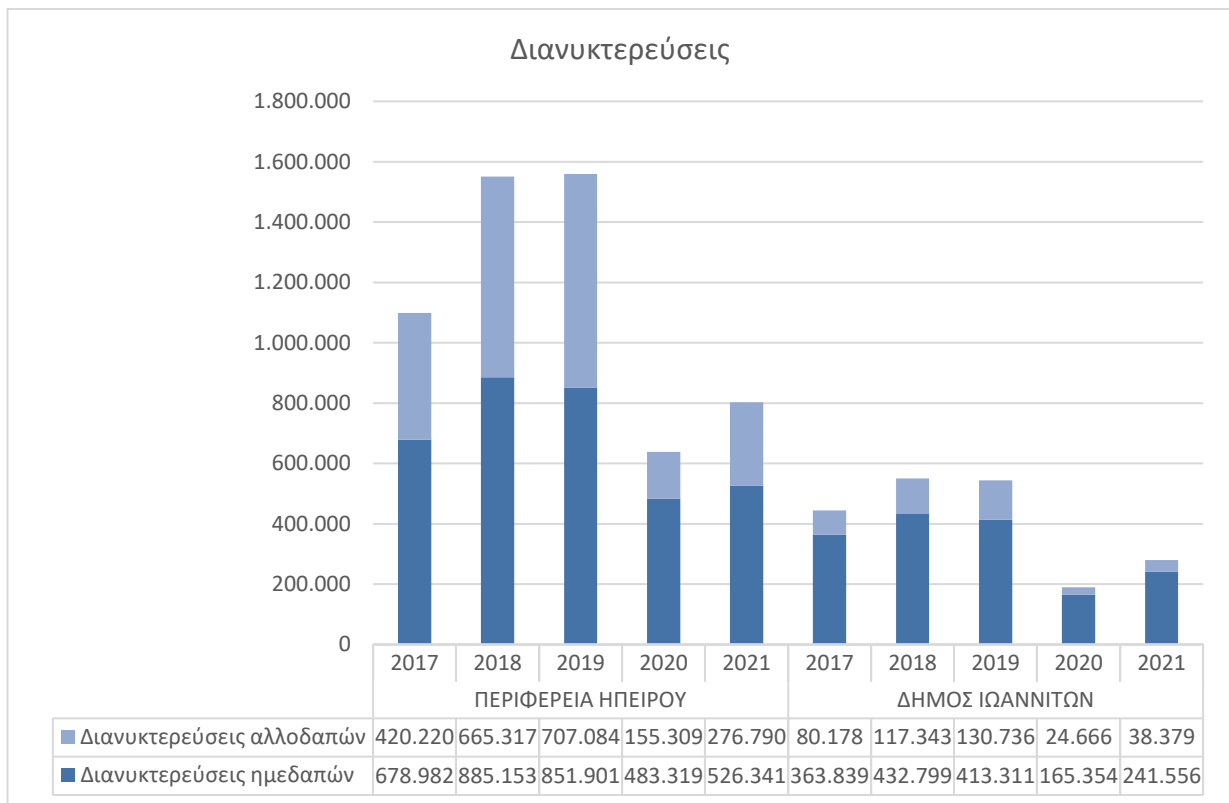
Όπως παρατηρούμε από τα ακόλουθα διαγράμματα¹⁸, ο πορεία των αφίξεων και διανυκτερεύσεων ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών στον Δήμο Ιωαννιτών ακολουθεί την πορεία των αντίστοιχων δεικτών στην Περιφέρεια Ηπείρου. Άξιο σχολιασμού είναι ότι:

¹⁸ πηγή στοιχείων: Ελληνική Στατιστική Αρχή

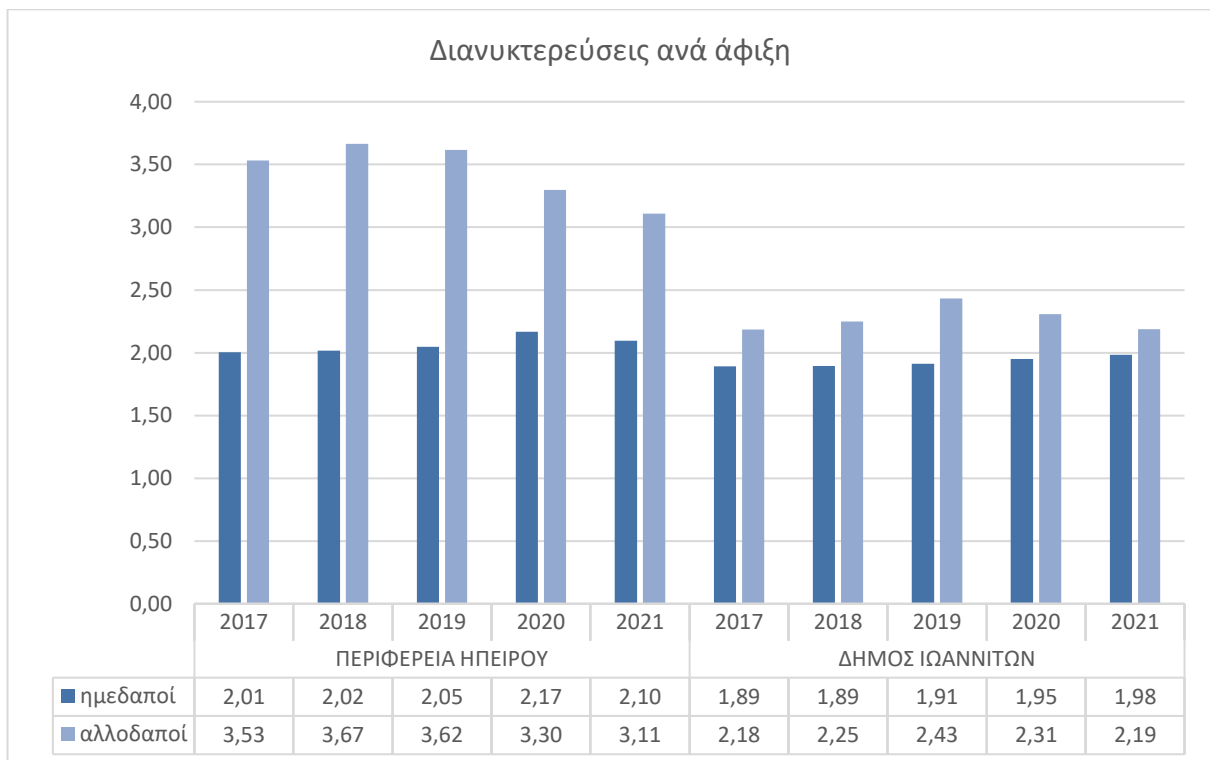
- κατά μέσο όρο το 16% των αφίξεων και το 18% των διανυκτερεύσεων κατά την πενταετία 2017-2021 στον Δήμο Ιωαννιτών πραγματοποιείται από αλλοδαπούς (26% και 37% αντίστοιχα στην Περιφέρεια Ηπείρου)
- κατά μέσο όρο το 50% των αφίξεων ημεδαπών και το 46% των διανυκτερεύσεων ημεδαπών κατά την πενταετία 2017-2021 στην Περιφέρεια Ηπείρου πραγματοποιούνται στον Δήμο Ιωαννιτών. Αντίστοιχα για τους αλλοδαπούς, το 25% των αφίξεων και το 17% των διανυκτερεύσεων στην Περιφέρεια Ηπείρου πραγματοποιούνται στον Δήμο Ιωαννιτών.
- Οι ημεδαποί πραγματοποιούν περίπου 2 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη ενώ οι αλλοδαποί ελαφρώς περισσότερες.
- Το ποσοστό πληρότητας των καταλυμάτων στον Δήμο Ιωαννιτών είναι μεγαλύτερο διαχρονικά σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό στην Περιφέρεια Ηπείρου.



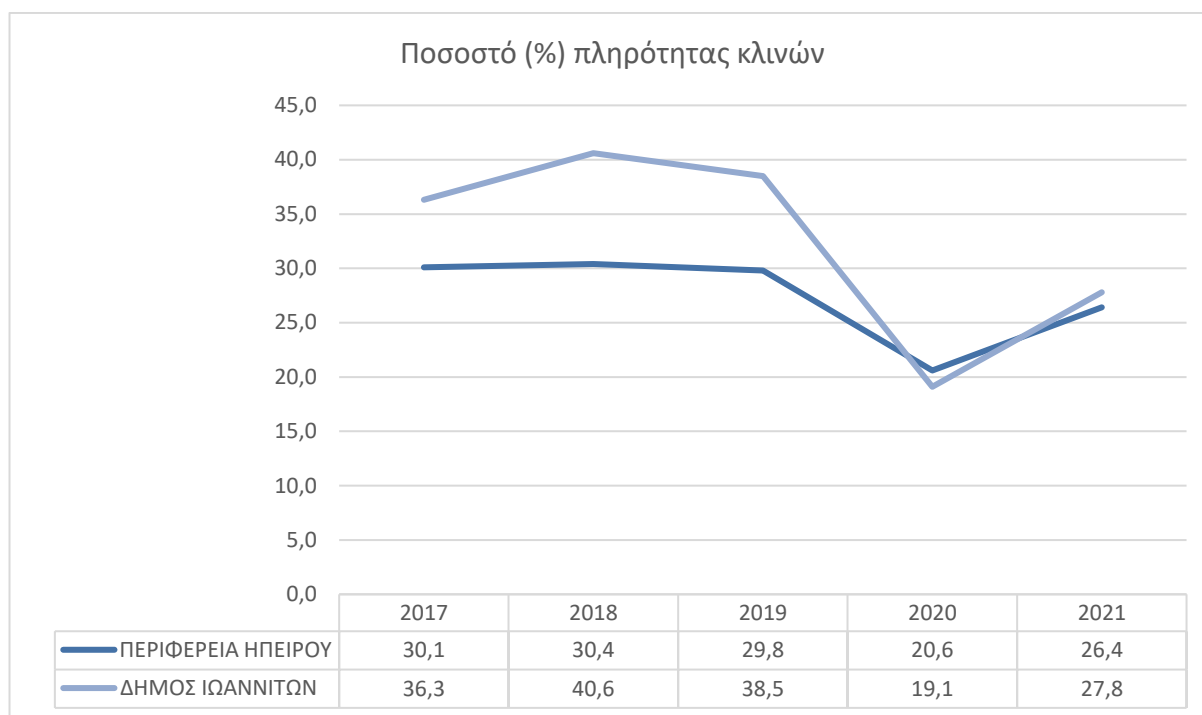
Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή



Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή



Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή



Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Διασυνδέσεις με αστικά κέντρα, προσβασιμότητα και κινητικότητα

Από την Ήπειρο διέρχονται δύο εκ των σημαντικότερων αξόνων του βασικού δικτύου ΔΕΔ-Μ της χώρας (Εγνατία οδός και Ιόνια οδός - Δυτικός Άξονας). Κατά τη διάρκεια των διαδοχικών ΠΠ έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικά έργα βελτίωσης/ ανάπτυξης του οδικού δικτύου της, ωστόσο δεν έχει ολοκληρωθεί το σύνολο των απαραίτητων διαπεριφερειακής σημασίας οδικών συνδέσεων προκειμένου η Ήπειρος να αξιοποιήσει τις αναπτυξιακές δυνατότητες που παρουσιάζονται. Σημειώνεται ότι το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης προβλέπει την πύκνωση του μεταφορικού δικτύου εθνικής κλίμακας μέσα από την ολοκλήρωση μεταφορικών υποδομών, πολλές από τις οποίες είτε περιλαμβάνουν το γεωγραφικό χώρο της Ηπείρου, είτε επηρεάζουν άμεσα την προσβασιμότητα και τη γενικότερη αναπτυξιακή ταυτότητα της Ηπείρου. Επίσης, κρίνεται αναγκαίο να ολοκληρωθούν και οι οδικές υποδομές (εθνικό, επαρχιακό, τοπικό δίκτυο) που διασφαλίζουν την απρόσκοπτη ενδοπεριφερειακή κινητικότητα και τη σύνδεση των περιοχών της Ηπείρου με αστικά, εμπορικά και οικονομικά κέντρα.

Η ανυπαρξία σιδηροδρομικής υποδομής στην περιοχή δεν ευνοεί την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου και ανταγωνιστικού δικτύου πολυτροπικών μεταφορών. Η σιδηροδρομική σύνδεση της Ηπείρου με την υπόλοιπη χώρα αποτελεί πρόκληση.

Σύμφωνα με το **Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας του Δήμου Ιωαννιτών**, υπάρχουν τα εξής **κρίσιμα ζητήματα** όσον αφορά την **κινητικότητα** στα Ιωάννινα:

- Η έναρξη λειτουργίας της Εγνατίας και της Ιόνιας οδού, δεν συνοδεύτηκε μέχρι στιγμής με τη δημιουργία κάθετου άξονα στην κατεύθυνση Βορράς - Νότος (επέκταση Ιόνιας οδού προς Κακαβιά) που να παρακάμπτει τα Ιωάννινα και να εξυπηρετεί τις διερχόμενες κινήσεις που δεν έχουν προορισμό την πόλη των Ιωαννίνων.
- Εμφανίζονται προβλήματα στις δύο συνδέσεις της Εγνατίας με το αστικό δίκτυο της πόλης:
 - ο στον κόμβο με την Ε.Ο. Άρτας - Ιωαννίνων, η διοχετευτική διαρρύθμιση των κλάδων του Α/Κ στις διασταυρώσεις με την Ε.Ο. δημιουργεί σε πολλές περιπτώσεις ασάφεια και σύγχυση στους οδηγούς και αποτελεί πηγή κινδύνων για ατυχήματα
 - ο στον κόμβο Κατσικά-Κουτσελιού, οι συνδετήριοι κλάδοι έχουν πτωχά γεωμετρικά χαρακτηριστικά, ενώ εξυπηρετούν ταυτόχρονα τις παρόδιες εγκαταστάσεις και ιδιοκτησίες, γεγονός που μειώνει το επίπεδο εξυπηρέτησης και οδικής ασφάλειας
- Το ποσοστό χρήσης της αστικής συγκοινωνίας είναι χαμηλό για το μέγεθος της πόλης (8% των μετακινήσεων). Η διαμήκης διάσχιση της πόλης από όλες σχεδόν τις λεωφορειακές γραμμές, έχει ως αποτέλεσμα μεγάλης διάρκειας διαδρομές και χαμηλή ελκυστικότητα για τους χρήστες. Επισημαίνεται και το γεγονός ότι οι πέριξ της πόλης οικισμοί συνδέονται με πολύ αραιά δρομολόγια με το κέντρο της.
- Δεν έχει αναπτυχθεί μέχρι σήμερα ένα δίκτυο ποδηλατοδρόμων, το οποίο θα συνδέει την παραλίμνια ζώνη και τον κεντρικό πυρήνα της πόλης με τις περιφερειακές συνοικίες, με αποτέλεσμα να μην έχει απορροφηθεί κάποιο ποσοστό των μικρού μήκους καθημερινών μετακινήσεων από την περιοχή κατοικίας, προς το χώρο εργασίας και την αγορά, από το ποδήλατο.
- Στην κεντρική περιοχή της πόλης παρατηρούνται κυκλοφοριακά προβλήματα κατά τις ώρες αιχμής, τα οποία οφείλονται:
 - ο Στην αυξημένη κυκλοφορία με προορισμό το κέντρο, στο οποίο υπάρχουν ισχυροί πόλοι έλξης καθημερινών μετακινήσεων
 - ο Στην εκτεταμένη παράνομη στάθμευση, η οποία δημιουργεί τριβές στην κυκλοφορία και καθυστερήσεις και ουρές αναμονής σε κρίσιμους κόμβους
 - ο Στη διερχόμενη κυκλοφορία από το κέντρο. Δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα ο περιμετρικός δακτύλιος της πόλης, με αποτέλεσμα σημαντικό ποσοστό διαμπερούς κυκλοφορίας να διέρχεται από το κέντρο της πόλης, κυρίως στην κατεύθυνση Βορράς - Νότος. Θεωρείται απαραίτητη η αναβάθμιση του υπάρχοντος τμήματος της περιφερειακής οδού, ώστε να επιτελέσει το λειτουργικό της ρόλο.
- Η σύνδεση του νότιου με το βόρειο τμήμα του κεντρικού πυρήνα, στις παρυφές του κάστρου, αποτελεί διαχρονικό θέμα για την πόλη. Πιο συγκεκριμένα η σύνδεση του άξονα Εθνάρχου Μακαρίου - Γαριβάλδι (νότια του κέντρου) με τη Λεωφόρο Γ.

Παπανδρέου (βόρεια του κέντρου) συντελείται μέσω οδών (Γιοσέφ Ελιγιά, Εθν.Αντιστάσεως, Κουντουριώτη, Αβέρωφ, κλπ) με ανεπαρκή χαρακτηριστικά (μικρό πλάτος οδοστρώματος και πεζοδρομίων) για το ρόλο που επιτελούν, αφού πέραν της πρόσβασης στο κέντρο, αποτελούν υποδοχείς διαμπερών κινήσεων στην κατεύθυνση Βορράς-Νότος.

Ύπαρξη προϋποθέσεων για ανάπτυξη δικτύων οικονομικών δραστηριοτήτων με στόχο τη δημιουργία οικονομικών συσσωμάτωσης

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ), αν και αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των περισσότερων οικονομιών, δέχονται και τις περισσότερες πιέσεις στο πεδίο του ανταγωνισμού λόγω του μικρού μεγέθους τους και της τοπικότητας που χαρακτηρίζει την παραγωγή και τη διάθεση των προϊόντων τους. Παράλληλα, στρατηγικά σχέδια ανάπτυξης περιφερειών, περιοχών και πόλεων προσπαθούν να προσελκύσουν περισσότερες ιδιωτικές επενδύσεις, πιο εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό και περισσότερες επιχειρήσεις. Οι στρατηγικές αυτές πολλές φορές περιλαμβάνουν κίνητρα και στοχεύουν στη δημιουργία οικονομικών κλίμακας στις επιχειρήσεις. Μία από αυτές τις στρατηγικές είναι η ενθάρρυνση δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών, όπως δίκτυα επιχειρήσεων και συστάδες (clusters) επιχειρήσεων.

Οι συνεργατικοί σχηματισμοί προσφέρουν πολλά οφέλη στις επιχειρήσεις που διασυνδέονται, όπως μείωση του μέσου κόστους παραγωγής, ευκολότερη εύρεση εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία κτλ. Τα τελευταία τριάντα περίπου χρόνια οι συνεργατικοί σχηματισμοί (κυρίως τα clusters) αποτελούν κορυφαίο παράδειγμα πολιτικής για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την κατάκτηση νέων αγορών και καταλαμβάνουν περίοπτες θέσεις στην αναπτυξιακή ατζέντα των πιο ανεπτυγμένων οικονομιών.

Οι συνεργατικοί σχηματισμοί μπορούν να έχουν πολλαπλές μορφές. Μπορούν να είναι δίκτυα επιχειρήσεων και συνεταιρισμοί που συνεργάζονται μεταξύ τους είτε για τη μείωση του μέσου κόστους προμηθειών και παραγωγής και διάθεσης συγκεκριμένων προϊόντων είτε να στοχεύουν στην καλύτερη προβολή των προϊόντων τους ή της τοπικής αγοράς τους. Ακόμα μπορούν να είναι άτυποι, δηλαδή η συνεργασία να μη δομείται μέσω ενός πρωτοκόλλου συνεργασίας με ορισμένα καθήκοντα και υποχρεώσεις κάθε εταίρου, ή να είναι τυπικοί (θεσμοθετημένοι), δηλαδή να υπάρχει πρωτόκολλο και όλες οι ενέργειες του σχηματισμού να υπόκεινται σε κοινούς στόχους και αμοιβαία οφέλη. Η πιο ολοκληρωμένη μορφή συνεργατικού σχηματισμού όσον αφορά τις λειτουργίες του και τα οφέλη των επιχειρήσεων που συνεργάζονται αποτελεί το παράδειγμα του cluster.

Οι πολιτικές για τη δημιουργία clusters αποτελούν πλέον μία από τις πιο διαδεδομένες πρακτικές στην Ε.Ε. για την ενδυνάμωση και ενίσχυση των ΜμΕ. Παρ' όλα αυτά, η

δημιουργία ενός cluster δεν είναι «εύκολη υπόθεση», όπως έχει αποδειχθεί μέσα από την ελληνική πραγματικότητα και μέσα από διάφορες άλλες προσπάθειες στον ευρωπαϊκό χώρο. Η δημιουργία cluster έχει συγκεκριμένα στάδια ανάπτυξης, αλλά και κάποιες προϋποθέσεις, όπως είναι η προ-ύπαρξη άτυπων συνδέσεων μεταξύ επιχειρήσεων που λειτουργούν και συσπειρώνονται σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες και το πνεύμα συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ των επιχειρήσεων.

Στα Ιωάννινα, προϋποθέσεις για την ανάπτυξη δικτύων οικονομικών δραστηριοτήτων και τον σχηματισμό άτυπων ή τυπικών δικτύων επιχειρήσεων μπορούν να προσδιοριστούν:

- Στο Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο Ηπείρου (ΕΤΕΠΗ) στα Ιωάννινα, το οποίο λειτουργεί από το 2003 και το οποίο, πέρα από την διάχυση της τεχνογνωσίας που παράγεται στην ακαδημαϊκή κοινότητα και τα ερευνητικά κέντρα / ινστιτούτα, λειτουργεί και ως «Θερμοκοιτίδα» νέων επιχειρήσεων όπου μικρές αλλά δυναμικά ανερχόμενες επιχειρήσεις έχουν σκοπό την προώθηση της καινοτομίας σε συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών.
- Στο Κέντρο Παραδοσιακής Βιοτεχνίας Ιωαννίνων, στο λειτουργούν εργαστήρια αργυροχοΐας, μουσείο, αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων, καφετέρια – εστιατόριο και Πρατήριο Λιανικής Πώλησης Προϊόντων Αργυροχοΐας.
- Στο Πάρκο Υψηλής Τεχνολογίας και Έρευνας στην περιοχή της Πεδινής απέναντι από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Το Πάρκο θα αναπτυχθεί σε μια έκταση 40 στρεμμάτων στην οποία σε μια διετία θα δημιουργηθούν εγκαταστάσεις 15.000 τετραγωνικών μέτρων στις οποίες θα στεγαστούν εταιρείες καινοτομίας, νέων τεχνολογιών και πληροφορικής. Για την χρηματοδότηση της κατασκευής του έχει υποβληθεί αίτηση στο «Ελλάδα 2.0»

Ύπαρξη αξιόλογων πολιτιστικών και φυσικών πόρων με δυνατότητες αξιοποίησης για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Τα Ιωάννινα αποτελούν τόπο συγκέντρωσης πλήθους ιστορικών μνημείων και μουσείων, ενώ το φυσικό τοπίο της ευρύτερης περιοχής είναι ιδιαίτερα αξιόλογο. Η λίμνη Παμβώτιδα αποτελεί υδρόβιο οικοσύστημα και έχει χαρακτηριστεί ως περιοχή οικοανάπτυξης. Το σπήλαιο Περάματος όπως και το νησί της λίμνης που κατοικείται αποτελεί τουριστικό πόλο έλξης.

Ο Δήμος Ιωαννιτών χαρακτηρίζεται από σημαντικά μνημεία που καλύπτουν από τους προϊστορικούς μέχρι τους νεωτέρους χρόνους, με πληθώρα ιστορικών τόπων κατανεμημένων στο σύνολο του Δήμου και σε άμεση γειτνίαση με τον εξαιρετικής αξίας αρχαιολογικό χώρο της Δωδώνης. Υπάρχουν 15 μουσεία στον Δήμο, 6 κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι, και πολυάριθμα κηρυγμένα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία.

Κυριότερα Μουσεία ¹⁹	Κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι ²⁰	Κηρυγμένα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία ²¹
<ol style="list-style-type: none"> 1. Αρχαιολογικό μουσείο. 2. Λαογραφικό μουσείο «Κώστας Φρόντζος» 3. Δημοτική Πινακοθήκη-Οικία Β. Πυρσινέλλα 4. Αρχοντικό Μίσιου 5. Δημοτικό Εθνογραφικό μουσείο (Τζαμί Ασλάν Πασά). 6. Φετιχίε Τζαμί 7. Βυζαντινό μουσείο 8. Μουσείο Αργυροτεχνίας 9. Μουσείο Αλή Πασά & Επαναστατικής περιόδου 10. Κέντρο Πληροφόρησης Λίμνης Παμβώτιδας 11. Μουσείο Ελληνικής Ιστορίας Παύλου Βρέλλη 12. Διαδραστική αίθουσα της Ιστορίας της Τέχνης της Αργυροχοΐας-ΚΕΠΑΒΙ 13. Μουσείο Τυπογραφίας & Τεχνολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων 14. Λαογραφικό Μουσείο Πανεπιστημίου Ιωαννίνων 15. Κέντρο Ενημέρωσης και Προβολής του Σπηλαιού Περάματος Ιωαννίνων 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ιωάννινα: αρχαιολογικά ευρήματα στην περιοχή του Κάστρου και της Ακρόπολης Ιτς Καλέ 2. Μάρμαρα: αρχαία τείχη 3. Νεοχωρόπουλο: προϊστορικά ευρήματα από την περιοχή βόρεια της Δουρούτης 4. Σταυράκι: προϊστορικά ευρήματα και ρωμαϊκοί τάφοι από την ευρύτερη περιοχή του Σταυρακίου 5. Καστρίτσα: Αρχαιολογικός χώρος 6. Πέραμα: Θέση Γορίτσα (σπήλαιο Περάματος) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Το Κάστρο και ολόκληρος ο εντός αυτού οικισμός και τα μνημεία του 2. Ο προμαχώνας Λιθαρίτσια 3. Τα κτίρια Βελή Πασά (Τζαμί, Μεντρεσές-Μαγειρεία) 4. Το Τζαμί Καλούτσιανης 5. Οι επτά ναοί της πόλης (Μητρόπολη, Αγία Μαρίνα, Αρχιμανδρειό, Αγία Αικατερίνη, Περίβλεπτος, Άγιος Νικόλαος Αγοράς, Άγιος Νικόλαος Κοπάνων) 6. Οικία Χουσεΐν Μπέη (Δεσπότη) 7. Τεκκές Εβρανόζ πασά 8. Άγιος Νικόλαος στα Μάρμαρα 9. Αγία Παρασκευή στα Μάρμαρα 10. Νεκροταφείο μεσαιωνικών χρόνων στο Νεοχωρόπουλο 11. Άγιος Σπυρίδων Νεοχωρόπουλου.

Σύμφωνα δε με τις Έρευνες Κίνησης Μουσείων και Αρχαιολογικών Χώρων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, οι επισκέπτες στο Αρχαιολογικό και στο Βυζαντινό Μουσείο στα Ιωάννινα είναι:

¹⁹ Τουριστικός οδηγός Ιωαννίνων, 2020 (Δήμος Ιωαννιτών, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων, Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων, Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων & Τεχνικών Έργων Ηπείρου)

²⁰ Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Ιωαννιτών, 2017

²¹ Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Ιωαννιτών, 2017

	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*	2022 ⁽¹⁾
Βυζαντινό Μουσείο	20.308	25.497	26.683	34.701	30.647	7.092	15.001	16.653
Αρχαιολογικό Μουσείο	12.078	8.697	10.341	8.039	4.767	2.055	3.799	4.818

* Η λειτουργία των μουσείων αναστάλη από τις 14 Μαρτίου 2020 έως τις 15 Ιουνίου 2020 και σταδιακά από την 1η Νοεμβρίου 2020 έως τις 13 Μαΐου 2021, σε εφαρμογή των μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας της νόσου του κορωνοϊού (COVID-19). Το Δεκέμβριο 2020 παρέμειναν κλειστά για τον ίδιο λόγο.

(1) Στοιχεία έως τον Ιούλιο του 2022

Πηγή: Οργανισμός Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Χώρων (Ο.Δ.Α.Π.)

Το αρχιτεκτονικό παραδοσιακό σύνολο της παλιάς πόλης σε συνδυασμό με το κάστρο, το νησάκι, οι διάσπαρτες αρχιτεκτονικά αξιόλογες κατασκευές και χαρακτηρισμένα παραδοσιακά σύνολα (γεφύρια, νερόμυλοι, οχυρώσεις κ.τ.λ.), τα λαογραφικά χαρακτηριστικά και τοπικά έθιμα, σχηματίζουν ένα μοναδικό υπόβαθρο που παρέχει αυξημένες δυνατότητες υποστήριξης και ανάδειξης της πολιτιστικής αξίας του συνόλου του Δήμου, ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Επιπλέον, πρόκληση για την Περιφέρεια, αλλά και για τον Δήμο Ιωαννιτών ως η μεγαλύτερη πόλη της Ηπείρου, αποτελεί η ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας, τομέας ο οποίος πέραν του θετικού αντίκτυπου στο περιβάλλον, στους φυσικούς πόρους και στην κλιματική αλλαγή, αναμένεται να έχει θετική επίπτωση στην αγορά εργασίας, την επιχειρηματικότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Σημειώνεται ότι ο ρυθμός αξιοποίησης των δυνατοτήτων της κυκλικής οικονομίας, τόσο σε περιφερειακό²², όσο και σε εθνικό επίπεδο²³ είναι χαμηλός.

Τέλος, θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι πλέον τα Ιωάννινα είναι μία από τις 100 ευρωπαϊκές πόλεις που συμμετάσχουν στο Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «100 Κλιματικά Ουδέτερες Πόλεις έως το 2030 από και προς τους πολίτες».

Μέσω των εργαλείων της ΕΕ, τα Ιωάννινα και οι υπόλοιπες 99 πόλεις θα μπορούν να υλοποιήσουν επενδύσεις που θα επιταχύνουν τη μετάβαση τους στην κλιματική ουδετερότητα και τον ψηφιακό τους μετασχηματισμό, να προωθήσουν ολιστικές λύσεις στον πολεοδομικό τους σχεδιασμό, να εφαρμόσουν έξυπνες τεχνολογίες, και ευέλικτα συστήματα διαχείρισης ενέργειας και υιοθετήσουν φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο μετακίνησης και μεταφοράς.

²² Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ηπείρου 2021-2027

²³ Η Ελλάδα βρίσκεται στη 18η θέση σε όρους κυκλικότητας στην ΕΕ-27: μόνο το 5,4% των υλικών πόρων που χρησιμοποιούνται προέρχονται από ανακύκλωση —ο αντίστοιχος μέσος όρος στην ΕΕ-27 διαμορφώνεται στο 12,8%. (διαΝΕΟσις: Κυκλική οικονομία: Ευκαιρίες, προκλήσεις και επιδράσεις στην ελληνική οικονομία, 2022)

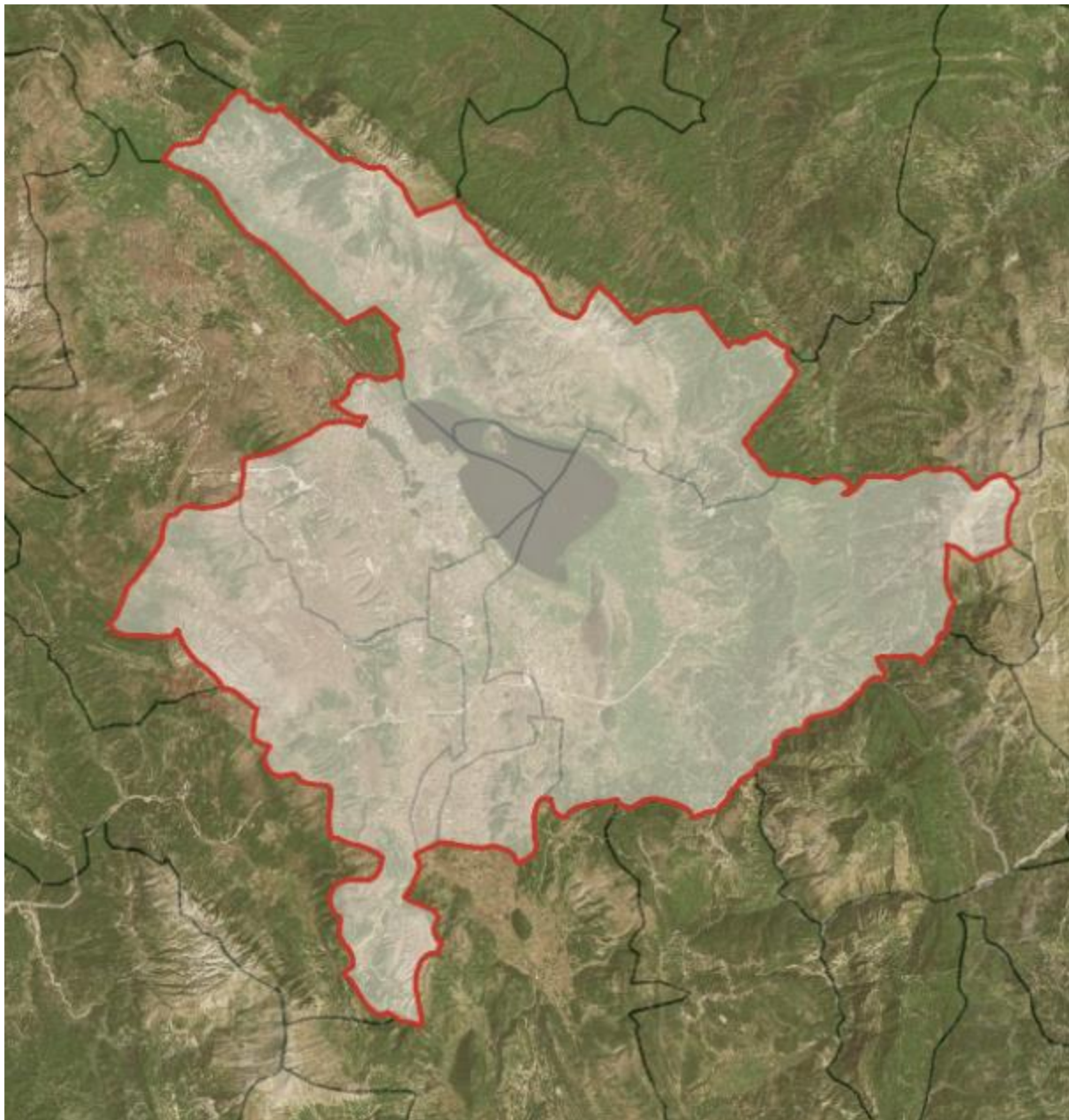
Χάρτες

Χάρτης 1: Περιφέρεια Ηπείρου. Όρια Δημοτικών Ενοτήτων



Πηγή geodata.gov.gr. Υπόβαθρο ΕΚΧΑ

Χάρτης 2: Περιοχή Παρέμβασης ΒΑΑ Δ. Ιωαννιτών. Όρια Δήμου και Δημοτικών Ενοτήτων



Πηγή geodata.gov.gr. Υπόβαθρο Bing Map - Aerial

Η περιοχή παρέμβασης του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ιωαννιτών περιλαμβάνει ολόκληρο τον Δήμο Ιωαννιτών, ο οποίος αποτελείται από τις Δημοτικές Ενότητες:

- Ιωαννίνων
- Ανατολής
- Μπιζανίου
- Νήσου Ιωαννίνων
- Παμβώτιδας
- Περάματος